

STATENS
HISTORISKA
MUSEER

ÅRSREDOVISNING
2022

FÖRORD	3
1. INLEDNING.....	5
1.1. RESULTATREDOVISNINGENS INDELNING OCH UPPLÄGG	5
1.2. SÄRSKILDA HÄNDELSER 2022	6
1.2.1. Pandemin	6
1.2.2. Med anledning av Rysslands krig mot Ukraina	6
1.2.3. Rättsprocesser.....	6
1.2.4. Ny inriktning för myndigheten	7
1.2.5. Etablering av Sveriges museum om Förintelsen	7
1.2.6. Långsiktig finansiering av Tumba bruksmuseum.....	7
1.3. VERKSAMHETENS INTÄKTER OCH KOSTNADER.....	8
2. ARKEOLOGISK UPPDRAGSVERKSAMHET.....	9
2.1. RESULTAT.....	9
2.1.1. Genomföra uppdrag och förmedla resultat.....	9
2.1.2. Verksamhetsutveckling	10
2.2. ANALYS OCH BEDÖMNING	11
3. SAMLINGSFÖRVALTNING.....	13
3.1. RESULTAT.....	13
3.1.1. Samlingarnas tillväxt	13
3.1.2. Digitalt registrerade samlingar.....	14
3.1.3. Ordnade samlingar.....	16
3.1.4. Kunskapsuppbyggnad om samlingarna	17
3.1.5. Vårdande insatser	17
3.1.6. Ändamålsenliga magasin.....	18
3.2. ANALYS OCH BEDÖMNING	18
4. FORSKNING OCH UTVECKLING	21
4.1. RESULTAT.....	21
4.1.1. Pågående projekt	21
4.1.2. Samverka och förmedla kunskap med universitet och högskolor	22
4.1.3. Annan kunskapsförmedling	23
4.2. ANALYS OCH BEDÖMNING	24
5. PUBLIK VERKSAMHET	25
5.1. RESULTAT.....	25
5.1.1. Utställningar	25
5.1.2. Digital tillgång till samlingarna	26
5.1.3. Besök i samlingarna	27
5.1.4. Utlån.....	28
5.1.5. Visningar och program för vuxna	29
5.1.6. Familjeverksamhet.....	29
5.1.7. Skolverksamhet	30
5.1.8. Annan kunskapsförmedling.....	31
5.2. ANALYS OCH BEDÖMNING	31

6.	ÖVRIGA INSTRUKTIONSENLIGA UPPDRAG	34
6.1.	RESULTAT.....	34
6.1.1.	Stöd till regionala och lokala museer.....	34
6.1.2.	Internationellt och interkulturellt utbyte och samarbete.....	35
6.1.3.	Samverkan med myndigheter och det civila samhällets organisationer.....	35
6.1.4.	Tillhandahålla varor och tjänster.....	36
6.2.	ANALYS OCH BEDÖMNING	37
7.	KOMPETENSFÖRSÖRJNING	38
7.1.	RESULTAT.....	38
7.1.1.	Personalsammansättning.....	38
7.1.2.	Attrahera och utveckla kompetens	39
7.1.3.	Arbetsmiljö	40
7.1.4.	Medarbetarundersökning.....	40
7.1.5.	Organisationskultur.....	41
7.1.6.	Sjukfrånvaro.....	41
7.2.	ANALYS OCH BEDÖMNING	41
8.	ÖVRIG ÅTERRAPPORTERING.....	43
8.1.	Regleringsbrevets återrapporteringskrav	43
8.1.1.	Nå nya besökare	43
8.1.2.	Barn och unga.....	43
8.1.3.	Ökad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.....	44
8.1.4.	Besöksutvecklingen	45
8.1.5.	Avgiftsbelagd verksamhet	48
8.1.6.	Kultur i hela landet	49
8.1.7.	Medverkans- och utställningsersättning	50
8.1.8.	Digitalisering av kulturarv och utveckling av digitala tjänster	50
8.1.9.	Informationssäkerhet	52
8.1.10.	Minskade utsläpp från tjänsteresor.....	53
8.2.	Särskilda regeringsuppdrag.....	53
8.2.1.	Inrätta Sveriges museum om Förintelsen	53
8.2.2.	Praktik för nyanlända och personer med funktionsnedsättning	53
8.2.3.	Vidta energibesparingsåtgärder.....	53
8.2.4.	Möjliggöra arbete hemifrån med anledning av pandemin	53
9.	FINANSIELL REDOVISNING.....	54
9.1.	Sammanställning över väsentliga uppgifter.....	54
9.2.	Resultaträkning	55
9.3.	Balansräkning.....	56
9.4.	Anslagsredovisning	58
9.5.	Avgiftsbelagd verksamhet	59
9.6.	Tilläggsupplysningar och noter.....	60
	Årsredovisningens undertecknande.....	72

FÖRORD

Statens historiska museer (SHM) formulerade under 2022 en ny vision för myndighetens verksamhet i samband med utarbetandet av en inriktningsplan med mål och prioriteringar för åren 2022–2026. *Tillsammans gör vi historia betydelsefullt för fler* summerar väl målbilden för vår verksamhetsutveckling. Myndigheten har genomgått flera omfattande förändringar sedan 2015 och succesivt utökats från att vara en liten myndighet till en relativt stor organisation. Senaste förändringen var uppdraget att inrätta Sveriges museum om Förintelsen, en angelägen nyetablering som fått stor prioritet. Likaså har en flerårig pandemi förändrat förutsättningarna och krävt omställningar. Mot den bakgrunden behövde SHM en ny vision och en tydligare inriktning att samlas kring som en färdplan med framtiden i fokus.

Höstens beslut om inriktningsplanen är också ett led i att få en sammanlänkad styrkedja. Inriktningsplanen tillsammans med ett vp-direktiv är nu utgångspunkt för verksamhetsplaneringen från och med 2023. Avsikten är att fokusera på vissa särskilt prioriterade områden.

Vår interna **organisationsutveckling** ska präglas av att bli ett SHM och utveckla en effektivare verksamhet med en ekonomi i balans. I strävan att bli en mer sammanhållen myndighet togs flera steg under året, samtidigt krävs ett fortsatt långsiktigt arbete för att utveckla samspelet och att öka helhetssynen på verksamheten och dess olika delar. Den medarbetarundersökning som gjordes 2022 visar en tilltagande optimism för myndighetens utveckling och framtid, vi har en bra utgångspunkt för intern utveckling och ökat samspel.

Den **arkeologiska uppdragsverksamheten** ska bedrivas med full kostnadstäckning och en ekonomi i balans. Glädjande kunde verksamheten åter igen visa ett positivt ekonomiskt resultat, i likhet med sju av de åtta år verksamheten varit en del av SHM. Dedikerade medarbetare och stora infrastruktursatsningar med omfattande uppdrag, däribland Västlänken i Göteborg, bidrar till det goda resultatet. Utvecklingen av verksamheten fortsätter för att vara konkurrenskraftig och effektiv. Utöver att med vetenskaplig bredd och djup genomföra närmare 700 uppdrag om året runt om i landet, så ger verksamheten också samhället en direkt tillgång till historia och kulturarv lokalt, regionalt och nationellt genom sin publika verksamhet.

Att **utveckla och förvalta samlingarna** är fundamentet för verksamheten. SHM:s samlingar är en oerhörd tillgång och kunskapskälla, viktiga för museibesökare, forskare, digitala användare och många olika målgrupper. Samtidigt är förvaltningen en stor utmaning, inte minst i hanteringen av arkeologiskt fyndmaterial som SHM har en skyldighet att ta emot. Eftersläpning i handläggning och tillgängliggörandet av materialet är omfattande, samtidigt visar vi ett mycket bra resultat 2022. Prioriteringen av uppgiften såväl under året som de kommande åren kommer dock inte kunna avhjälpa situationen. Att omprioritera myndighetens resurser är inte tillräckligt för att omhänderta uppgiften på ett tillfredställande sätt, särskilt då vi står inför ett prognostiserat tilltagande inflöde av arkeologiska fynd. Därför är regeringens extra satsning på digitisering och digitalisering under 2022–2023 ett mycket välkommet stöd som möjliggör en ökad takt i registreringen och tillgängliggörandet av de omkring elva miljoner föremål som SHM förvaltar.

Om samlingarna är fundamentet för verksamheten är en kontinuerlig **kunskapsuppbyggnad** en framgångsfaktor för att kunna öka och förmedla kunskap inom verksamhets- och samlingsområdet. I all verksamhet har SHM behov av att vila på vetenskaplig grund för att såväl moderera samtal om historia som förmedla berättelser och historisk kunskap i olika kanaler och aktiviteter. Inom myndighetens forskningsverksamhet fortsätter nya ansökningar att tilldelas medel.

Glädjande nog kunde fem nya projekt startas under året och ytterligare projekt beviljades medel inför 2023, helt i linje med SMH:s ambition av en forskning och kunskapsuppbyggnad i samarbete med andra som samtidigt har en nära koppling till myndighetens verksamhet.

Den **publika verksamheten** ska vara angelägen och tillgänglig för så många som möjligt. Den målsättningen påverkades av pandemirestriktioner i början av 2022. Omställningen till primärt digital publik verksamhet under pandemin kunde under våren växlas för att åter igen välkomna till en mångfald av fysiska aktiviteter i museerna, med digitala erbjudanden som komplement. Under sommaren återkom en stor del av besökarna och ett av museerna fick ett rekordstort publiktryck. Trots en god återhämtningen blev det sammantagna besöksantalet i SHM:s museer 25 procent lägre i jämförelse med 2019, det vill säga före pandemin. Däremot visar antal besökare under 19 år en mycket positiv utveckling även i förhållande till 2019 års utfall.

I juni 2022 kunde Sveriges museum om Förintelsen inviga sin första, huvudsakligen digitala, verksamhet och efter sommaren tillträdde den temporära lokal som öppnas för publik under 2023. Museets uppbyggnadsfas präglas av samverkan med många parter som är nödvändig för en långsiktig och kvalitativ verksamhet. Många av myndighetens medarbetare har deltagit i arbetet, inte minst i väntan på att rekryteringar har kunnat genomföras. Museets samling har börjat byggas upp och kommer vara en viktig del i den första tillfälliga utställningen som öppnas 2023. Även om myndigheten planerat för en ännu högre etableringstakt i vissa frågor, exempelvis lokaler, så har verksamheten sammantaget under 2022 gjort goda resultat som gör att den kan accelerera kommande år.

SHM:s verksamhet når långt fler än de som besöker museerna eller tar del av digitala erbjudanden eller våra samlingar via olika digitala plattformar. Verksamheten når hela landet bland annat genom en omfattande utlåning av föremål och av publikt utbud kopplat till de många arkeologiska undersökningarna. Därutöver har några utställningssamarbeten inneburit att hela eller delar av utställningar visats eller kommer att visas på andra platser i landet.

Osäkerhetsfaktorerna har varit många under 2022 med såväl pandemi, inflation som kriget i Ukraina. Våra kontakter med de ukrainska kollegorna har varit många och ett forskningsprojekt liksom andra samarbeten initierades. Förstörelsen av kulturarv i Ukraina har också påmint oss om vikten av beredskapsplanering, myndighetens personal har därför krigsplacerats i SHM som ett exempel. Osäkerhetsfaktorerna har gjort ekonomin delvis svårprognosticerad, men framför allt har resursåtgången i nyetableringen av Sveriges museum om Förintelsen påverkat det ekonomiska utfallet positivt. Regeringen beslutade att bevilja SHM möjlighet till fullt anslagssparande, något som ger den fortsatta museietableringen goda förutsättningar. Det finns dock även fortsättningsvis många osäkerhetsfaktorer. Inflationen fördyrar, högre energipriser påverkar och återinförandet av entréavgifter gör såväl målsättningen för antal besökare som budgeten för SHM mindre förutsägbar.

När år 2022 summeras är min bedömning att myndighet gjort ett mycket gott resultat. Personalens stora engagemang och höga ambition för att verksamheten ska vara angelägen för samhället präglar SHM. Tillsammans gör vi historia betydelsefullt för fler!

Magnus Hagberg
Överintendent

1. INLEDNING

Statens historiska museer har till uppgift att främja kunskapen om och intresset för Sveriges historia och att bevara och utveckla det kulturarv som myndigheten förvaltar. Myndigheten ska verka för att dess verksamhet ska vara en angelägenhet för alla människor i samhället. Myndighetens verksamhetsområde är Sveriges historia, byggd främst på de samlingar som myndigheten förvaltar. (SFS 2014:1079)

Statens historiska museer (SHM) är en statlig förvaltningsmyndighet som innefattar Ekonomiska museet – Kungliga myntkabinettet – med Tumba bruksmuseum, Stiftelsen Hallwylska museet, Historiska museet, Livrustkammaren, Skoklosters slott, Sveriges museum om Förintelsen och den arkeologiska uppdragsverksamheten Arkeologerna.

Medelantal anställda vid myndigheten 2022 var 346.

1.1. RESULTATREDOVISNINGENS INDELNING OCH UPPLÄGG

Resultatredovisningens indelning utgår från de uppgifter som SHM har i förordningen med instruktion (SFS 2014:1079) och vad regeringen särskilt har angivit i regleringsbrev eller i annat beslut.

I det inledande avsnittet redovisas särskilda händelser under året och en översikt över myndighetens intäkter och kostnader per resultatområde. Därefter följer fyra avsnitt där SHM:s respektive resultatområde – *Arkeologisk uppdragsverksamhet*, *Samlingsförvaltning*, *Forskning och utveckling* samt *Publik verksamhet* – redovisas i enlighet med kraven i Förordningen om årsredovisning och budgetunderlag (SFS 2000:605). Dessa områden följs av *Övriga instruktionsenliga uppdrag*, ett avsnitt som återrapporerar de uppdrag i instruktionen som är av tvärgående karaktär, samt avsnittet *Kompetensförsörjning* som redovisar hur myndigheten säkrar sitt kompetensbehov. Resultatredovisningen avslutas med ett avsnitt med de återrapporeringskrav som finns angivna i regleringsbrevet för 2022 och myndighetens särskilda regeringsuppdrag.

Varje resultatområde inleds med det uppdrag som har ålagts myndigheten i instruktionen samt en kort beskrivning av området. Därefter följer redovisning av resultat och utveckling av genomförd verksamhet, följt av en sammanfattande analys och bedömning. För att analysera och bedöma resultat och utveckling används ett antal indikatorer. De ger endast upplysningar om vissa faktorer. En mer rättvisande bild av verksamhetens resultat ges i den sammanfattande bedömningen som avslutar respektive avsnitt och i resultatredovisningen som helhet.

Resultatredovisningens disposition har delvis omarbetats från föregående år. Ändringar har gjorts för att tydligare särskilja redovisning av resultat från analys och bedömning. Regleringsbrevets återrapporering och särskilda regeringsuppdrag finns i slutet av resultatredovisningen i stället för som tidigare under det inledande. Rubriken *SHM som arbetsplats* har ändrats till *Kompetensförsörjning* för att tydligare svara mot redovisningskravet i Förordningen om årsredovisning och budgetunderlag (SFS 2000:605). Under rubriken *Besöksutveckling* har de särskilda genomgångarna per museum utgått för att undvika detaljredovisning och upprepningar. Ett antal resultat-

indikatorer har tillkommit eller omarbetats på grund av förändrade förutsättningar för datafångst. I de fall tidigare års utfall inte har kunnat tas fram har fälten lämnats tomma.

1.2. SÄRSKILDA HÄNDELSER 2022

1.2.1. Pandemin

Pandemin fortsatte att påverka SHM:s verksamhet, inte minst den publika verksamheten. Successivt under våren kunde visningar och programaktiviteter åter erbjudas på museerna och inte enbart digitalt. Medarbetare uppmanades att senast den 8 april ha återgått till sina ordinarie arbetsplatser om inte särskilda distansavtal tecknats.

1.2.2. Med anledning av Rysslands krig mot Ukraina

SHM har, som del av Centralmuseernas samarbetsråd, ställt sig bakom ett uttalande som Sveriges Museer tillsammans med systerorganisationerna i Danmark, Finland, Norge och Island, skrivit till stöd för museerna i Ukraina. I uttalandet i mars fördömdes invasionen och Ryssland uppmanades följa Haagkonventionen från 1954 till skydd av kulturarv vid väpnad konflikt. Under 2022 har SHM fört ett kontinuerligt samtal med Nationalmuseet för Ukrainas historia i Kiev.

I samverkan med Artists Support Ukraine Foundation har SHM visat verk från ukrainska konstnärer på myndighetens museer. I samarbete med Kulturforum STHLM har ukrainska barn och ungdomar bjudits in till Livrustkammarens evenemang med Riddarklubben i maj och juni samt till en särskild aktivitetsdag på Historiska museet under sommaren. Flera av myndighetens museer har också erbjudit särskilda visningar för ukrainska flyktingar.

Hur samlingar använts och på vilket sätt dessa kan påverka nationella identiteter och uppfattningar kommer att undersökas i det nya forskningsprojektet, *Sverige och Ukraina i museal samlingshistoria och utställingsnarrativ*, som under året tilldelats medel från Torsten Söderbergs Stiftelse.

Kriget har påverkat myndighetens interna arbete. Samtliga medarbetare har krigsplacerats och en översyn av befintlig undanförselplanering har genomförts. Denna kommer åtföljas av ett mer omfattande arbete med konkreta undanförselplaner för myndighetens samtliga lokaler. Ett temamöte om samlingar vid konflikter, krig och katastrofer har genomförts i samarbete med Riksantikvarieämbetet och Världskulturmuseerna, och en studiecirkel om restvärdesräddning och katastrofplanering har träffats vid fyra tillfällen för att ta del av föreläsningar och byta erfarenheter. Studiecirkeln vänder sig till medarbetare på centralmuseerna och organiseras av SHM i samarbete med Riksantikvarieämbetet.

1.2.3. Rättsprocesser

En polisutredning gällande stulna föremål ur Kungliga myntkabinettets samlingar har pågått sedan 2013. I december 2018 väcktes åtal mot en tidigare medarbetare för grovt häleri. Den åtalade frikändes i tingsrätten 2020 med hänvisning till preskriptionstid. Domen överklagades till Svea hovrätt som 2022 fastställde tingsrättens friande dom. Därefter har Högsta domstolen meddelat prövningstillstånd i frågan om de skadeståndskrav som SHM framställt i anslutning till att vissa åtalpunkter är preskriberade (partiellt prövningstillstånd). Detta med utgångspunkt i att den

åtalade har haft de aktuella mynten i sin besittning före december 2008. Det är ännu inte känt när Högsta domstolen kommer att lämna sitt avgörande.

1.2.4. Ny inriktning för myndigheten

SHM:s inriktningsplan har förnyats och fastställdes i oktober inför två myndighetsgemensamma dagar, då medarbetarna samlades inför starten av verksamhetsplaneringen.

Inriktningsplanen beskriver myndighetens utveckling de kommande åren. Där redovisas hur SHM tolkar sin roll i samhället utifrån uppdraget, myndighetens vision – som sammanfattar myndighetens strävan – och de fem verksamhetsgrenarna *Arkeologisk uppdragsverksamhet*, *Utveckling och förvaltning av samlingarna*, *Kunskapsuppbyggnad*, *Publik verksamhet* och *Organisationsutveckling*. Under varje verksamhetsgren anges mål och prioriteringar. Målen anger hur myndigheten ska förändras för att bättre uppfylla uppdraget och stärka bidraget till samhället. Prioriteringarna visar vad SHM ska fokusera på för att utvecklas. Planen innehåller även myndighetens organisationskultur som ska genomsyra allt arbete.

1.2.5. Etablering av Sveriges museum om Förintelsen

Som ett led i att etablera Sveriges museum om Förintelsen bildades en ny museiavdelning den 1 januari 2022. Flera rekryteringar har gjorts under året, en visuell identitet och webbplats har tagits fram och arbetet med digitala resurser, utställning, samlingsförvaltning, forskning, lokaler och publik verksamhet har fortsatt.

Den 1 juli inrättades formellt det nya museet men den publika verksamheten lanserades redan i samband med museets invigning i juni, då en mindre utställning med de första föremålen och berättelserna öppnade på Historiska museet. Detta material är en del av den insamling som Forum för levande historia haft i uppdrag att påbörja, och som överfördes till SHM under året. I samlingen ingår berättelser, brev, fotografier och dokument samt föremål som berättar om tider av förföljelse, folkmord och flykt. Föremålsinsamling samt accession och digitalisering av materialet fortsätter.

För en relevant och långsiktigt stabil verksamhet av hög kvalitet är samverkan viktig. SHM strävar efter att erbjuda såväl nationella som internationella parter delaktighet och samarbeten samt kontakter med civilsamhällets organisationer som har anknytning till Förintelsen. Bland annat har museet i sin första utställningsproduktion kontakt med en grupp universitetsanknutna forskare samt en dialoggrupp för att utveckla arbetet med romska perspektiv under Förintelsen.

I september tillträdde den publika lokal på Torsgatan 19 i Stockholm som blir museets bas under uppbyggnadsperioden om fem till åtta år.

1.2.6. Långsiktig finansiering av Tumba bruksmuseum

Tumba bruksmuseum öppnade i sin nuvarande form 2005 efter att SHM mottagit samlingarna i gåva från Sveriges Riksbank. Den publika verksamheten drivs huvudsakligen med avkastning och kapital från Stiftelsen Tumba Bruk. Stiftelsen bildades med främsta syftet att finansiera museiverksamheten i bruksområdet. Riksbanken avsatte 30 miljoner kronor i stiftelsekapital. För att möjliggöra en mångfacetterad verksamhet arbetar Tumba bruksmuseum med sponsring, bidrag och verksamhet som genererar egna intäkter. Med nuvarande förutsättningar är finansieringen

dock inte hållbar på sikt. SHM strävar därför efter att finna en långsiktig lösning för verksamheten tillsammans med andra aktörer.

1.3. VERKSAMHETENS INTÄKTER OCH KOSTNADER

Anslagsvolymen för SHM har ökat avsevärt jämfört med föregående år. Det beror huvudsakligen på det tillskott som myndigheten har fått för uppbyggnaden av Sveriges museum om Förintelsen. Även övriga intäkter ökar och är närmare nivåer som innan pandemin.

Utfallet för den arkeologiska uppdragsverksamheten visar på nytt ett år med positivt resultat och en högre omsättning än 2021. Detta tack vare fortsatt många uppdrag och vunna upphandlingar i samband med större infrastruktursatsningar.

Samlingsförvaltningens högre anslagsförbrukning beror på kostnader föranledda av digitaliserings-satsningen och uppbyggnaden av Sveriges museum om Förintelsen. Övriga intäkter fluktuerar mellan åren och beror på om särskilda medel har erhållits för förvärv eller särskilda satsningar.

Flera nya forskningsprojekt påverkar utfallet för Forskning och utveckling. Flertalet projekt är externfinansierade men några delfinansierade vilket påverkat anslagsförbrukningen. En ytterligare kostnadsökning är att en särskild forskningskoordinator har anställts för att utveckla myndighetens forskning om Förintelsen samt att forskningschefen sedan 2022 inte i samma omfattning varit tjänstledig för egen forskning.

Den publika verksamheten har ökat både sin anslagsförbrukning och sina övriga intäkter jämfört med 2021 och 2020. Det förklaras med att besökarna till stor del har återvänt till museerna efter att pandemin klingat av. Därmed har museerna ökat intäkterna från butikerna och från visnings- och programverksamheten. De ökade kostnaderna beror framför allt på uppbyggnaden av Sveriges museum om Förintelsen.

Tabell 1.

Ekonomisk översikt över totala intäkter och kostnader per resultatområde. Kostnaderna för respektive resultatområde utgörs av totala kostnader, dvs. både direkta och indirekta kostnader. Fördelningen av indirekta kostnader per resultatområde baserat på dels utnyttjad lokalyta (då det gäller lokalkostnader), dels direkta personalkostnader (då det gäller OH-kostnader).

Intäkter och kostnader (tkr)	2022			2021			2020		
	Anslag	Övriga intäkter	Kostnader	Anslag	Övriga intäkter	Kostnader	Anslag	Övriga intäkter	Kostnader
Resultatområde									
Arkeologisk uppdragsverksamhet	0	137 742	-134 749	0	125 925	-124 509	0	153 604	-143 691
Samlingsförvaltning	39 169	553	-39 723	37 919	368	-38 287	38 721	1 537	-39 858
Forskning och utveckling	4 526	5 696	-10 221	1 615	2 859	-4 473	1 010	1 456	-2 466
Publik verksamhet	150 106	25 714	-174 223	138 576	20 461	-158 785	128 991	17 854	-147 456
Summa	193 801	169 706	-358 916	178 110	149 613	-326 054	168 722	174 451	-333 471
Summa intäkter			363 507			327 723			343 173
Summa kostnader			-358 916			-326 054			-333 471
Årets kapitalförändring			4 591			1 667			9 702

2. ARKEOLOGISK UPPDRAGSVERKSAMHET

Statens historiska museer ska bedriva arkeologisk uppdragsverksamhet (SFS 2014:1079).

Arkeologernas tjänster utförs på uppdrag, finansieras av externa beställare och säljs i konkurrens med andra aktörer. De tjänster som Arkeologerna erbjuder är tydligt kopplade till kulturmiljövården och samhällsbyggnadsprocessen. Den största delen är arkeologiska utredningar och undersökningar enligt Kulturmiljölagen (SFS 1988:950), vanligen i samband med markexploateringar.

Arkeologerna säljer även licenser till det egenutvecklade arkeologiska dokumentationssystemet Intrasis, ett för arkeologin anpassat GIS-verktyg vid fältundersökningar. Intrasis används av de flesta uppdragsarkeologiska aktörerna i Sverige och av flera utomlands.

Genom att erbjuda en konkurrenskraftig och kunskapsintensiv arkeologisk uppdragsverksamhet ger SHM samhället tillgång till historia och kulturarv. Verksamheten vilar på expertis med vetenskaplig bredd och djup samt bidrar till att ny kunskap och forskning når ut och kan brukas. Arkeologerna ska vara en efterfrågad aktör som kan ta olika typer av uppdrag i hela landet.

2.1. RESULTAT

2.1.1. Genomföra uppdrag och förmedla resultat

Arkeologerna har under 2022 haft 671 pågående uppdrag. 227 har påbörjats och 291 avslutats under året. Uppdragen varierar i storlek och karaktär, vilket gör det svårt att jämföra olika år. Majoriteten av uppdragen har varit arkeologiska utredningar och undersökningar inom ramen för Kulturmiljölagen (KML).

Tabell 2.

Antal uppdrag och publicerade rapporter.

	2022	2021	2020	2019	2018
Pågående uppdrag	671	689	721	707	620
Påbörjade uppdrag	227	231	322	258	293
Avslutade uppdrag	291	302	274	190	266
Publicerade KML-rapporter i Arkivsök	145	175	178	123	114

Arkeologerna har fortsatt att publicera ett stort antal rapporter och förmedla resultaten om uppdragen på olika sätt. Rapporterna från genomförda KML-uppdrag publiceras löpande på Arkivsök, Riksantikvarieämbetets digitala öppna arkiv för arkeologiska rapporter och publikationer. Resultat har också publicerats i olika tidskrifter och böcker. Bland annat i de populärvetenskapliga böckerna *Säljägarna i Tråsättra* och *Gåtfulla Gårdby; kyrkor, skelett och DNA berättar om en öländsk socken*. Om de stora stadsarkeologiska undersökningarna i Göteborg och Kalmar går att ta del av i

magasinen *Under jorden i Göteborg. Arkeologi för Västlänken 2* och i *Ny arkeologi – under gatorna i Gamla stan*. Ytterligare ett nummer av tidskriften *Arkeologi i Östergötland* har utkommit och en liknande skrift har tagits fram för region Blekinge. Dessa publikationer ges ut i samarbete med Länsstyrelsen och andra aktörer och museer i regionen.

På webbplatsen *arkeologerna.com* samlas aktuell och lättillgänglig information om uppdragen genom integrerade bloggar, 3D-modeller, filmer och inlägg samt om nytugivna publikationer. Med webbplatsen uppfylls Länsstyrelsernas krav på bevarande av de förmedlingsinsatser som utförts inom de arkeologiska uppdragen då materialet finns tillgängligt och sökbart längre än de enskilda projektens aktiva tid.

Lokal-, riks- och internationell media har uppmärksammat inläggen på Arkeologernas webb och sociala medier. Särskilt intresse väckte en unik arkeologisk undersökning av Olof Rudbecks och Carl von Linnés hushåll i botaniska trädgården i Uppsala samt upptäckten av två koggar i Varberg från 1300-talets mitt och de två vikingatida svärd som stod nerstuckna i gravar sedan 1 200 år. Svärderna hittades vid en undersökning av ett gravfält i Viby/Norrtna utanför Köping.

Efter att pandemirestriktionerna släpptes har Arkeologerna åter kunnat erbjuda fysiska visningar och föredrag i anslutning till uppdragen. Arbetet med digitala alternativ har fortsatt att utvecklas och fördjupas, inte minst användandet av rörlig bild/film och live-visningar från utgrävningar. Samtliga filmer som publiceras textas för ökad tillgänglighet och integreras i blogginlägg på Arkeologernas webbplats och via sociala medier som Youtube, Facebook och Instagram. Följarna i sociala medier blir allt fler och antalet har ökat med närmare 20 procent i jämförelse med föregående år. Antalet besök och antal besökare på webbplatsen har däremot minskat med 14 respektive 20 procent och ligger närmare 2018 års utfall.

Tabell 3.

Antal besökare på webben och följare i sociala medier.

	2022	2021	2020	2019	2018
Besök på webbplatsen (sessioner)	72 146	83 409	170 236	122 646	76 944
Unika besökare på webben (användare)	47 374	58 990	122 235	82 950	46 112
Följare sociala medier*	23 660	19 790	14 984	7 295	3 409

2.1.2. Verksamhetsutveckling

SHM ska enligt regleringsbrevet redovisa arbetet med att åstadkomma ekonomisk balans inom den uppdragsarkeologiska verksamheten. Målet är att årligen uppnå ett positivt ekonomiskt resultat. För att uppnå detta och stabilitet i ekonomin prioriteras alltid de externa uppdragen. Utvecklingsinsatser sker i mån av tid och resurser. Under 2022 har fokus i det interna utvecklingsarbetet legat på fortsatt översyn av interna processer med syfte att ta fram effektivare arbetssätt och redskap.

För en kunskapsintensiv verksamhet som uppdragsarkeologi krävs en kontinuerlig kunskapsuppbyggnad för att vara fortsatt konkurrenskraftig. Arkeologerna fortsätter därför att utöver KML-uppdragen genomföra andra typer av uppdrag och driva eller medverka i externt finansierade projekt. Ett exempel under 2022 är det egna fleråriga projektet *Porsöl, palsternacka och persilja. Arkeobotanik och grön matproduktion under 1 000 år*. Projektet, som finansieras av Jordbruksverket och Europeiska landsbygdsfonden för landsbygdsutveckling, ska sammanställa arkeobotaniska resultat från över 200 platser, med syfte att ge en ny samlad bild av grön matproduktion under 1 000 år. Ett annat projekt inom samma disciplin är en uppmärksammat internationell studie på

Max Planck-institutet i Tyskland. De har analyserat digerdödens olika konsekvenser i Europa med hjälp av ett nytt tillvägagångssätt, kallat Big-data paleoecology (BDP). Arkeologerna har sammanställt pollendata för Sverige som del av en större analys från över 1 600 pollenprover från 19 europeiska länder för att se hur landskap och jordbruksverksamhet förändrades mellan åren 1250 och 1450.

2.2. ANALYS OCH BEDÖMNING

Arkeologernas verksamhet uppvisar ett positivt resultat med 3 mnkr för 2022. Antal pågående uppdrag har fortsatt att ligga runt 700 och Arkeologerna fortsätter vinna upphandlingar i samband med större infrastruktursatsningar. Omfattningen av dessa satsningar ser olika ut över landet.

Att bedriva verksamhetsutveckling samt bibehålla och utveckla kompetens är viktigt för att Arkeologerna ska kunna behålla positionen på marknaden och garantera efterfrågad kvalitet i de arkeologiska undersökningarna. Den skuld som följde med när verksamheten flyttades från Riksantikvarieämbetet, medför begränsningar i utvecklingen av både verksamhet som medarbetare. Många erfarna medarbetare kommer inom en fem- till tioårsperiod att gå i pension varför långsiktiga åtgärder är nödvändiga för att säkra kompetensförsörjningen.

Arbetet med att förmedla resultat utvecklas kontinuerligt. Förmedlingsinsatser inom uppdragen styrs inte av Arkeologerna utan förslag till aktiviteter presenteras för Länsstyrelsen som bedömer om de är ekonomiskt motiverade att ingå. Arkeologerna har under 2022 fortsatt att publicera ett stort antal rapporter samt även populärvetenskapliga magasin och tidskrifter för att nå fler och bredare. I och med att pandemirestriktionerna i samhället upphörde har guidevisningar åter kunnat erbjudas i fält. Samtidigt har arbetet med digitala förmedlingsinsatser fortsatt på olika plattformar och antalet följare på sociala medier fortsätter att öka till skillnad från antal besök och besökare på webbplatsen. Detta bedöms bero på en större fokusering i de arkeologiska projekten på sociala medier än på bloggarna på webbplatsen, som kräver mer arbete. En annan bidragande orsak har varit att flera av projekten kom i gång först på försommaren, vilket gjorde att nya uppdragssidor och bloggar var färre än motsvarande period året innan.

SHM har bedrivit en omfattande arkeologisk uppdragsverksamhet och åter redovisat ett positivt resultat. Verksamheten har genomförts i enlighet med av myndigheten uppställda kvalitetsmått¹. Det innebär att Arkeologernas levererar enligt överenskomna avtal utifrån länsstyrelsernas kvalitetskrav på de arkeologiska uppdragen, samt kraven på leverans i tid till avtalad kostnad. Både Länsstyrelsen och exploatören har varit nöjda med genomförda insatser. Då nya uppdrag erhålls från tidigare beställare och antalet beställningar inom nya områden har ökat bedömer Arkeologerna sig fortsatt ha marknadens förtroende.

¹ Se Tilläggsuppgifter och noter för definitionerna av SHM:s kvalitetsmått.

Tabell 4.

Arkeologernas resultat.

	2022	2021	2020	2019	2018
Intäkter av anslag (tkr)	0	0	0	0	0
Övriga intäkter (tkr)	137 742	125 925	153 604	135 122	126 282
Kostnader (tkr)	-134 749	-124 509	-143 691	-130 272	-125 693
RESULTAT (mnkr)	3,0	1,4	9,9	4,9	0,6
OMSÄTTNING (mnkr)	137,7	125,9	151,3	132,4	126,8
Intäkt uppdragstimmar (mnkr)	103	95,6	106,8	98,3	86,8
Debiterbara uppdragstimmar	121 606	114 577	131 337	122 471	113 563
Debiteringsgrad all personal	71%	70%	71%	71%	68%
Antal årsarbetskrafter	115	112	115	108	102

3. SAMLINGSFÖRVALTNING

Statens historiska museer ska vårda, förteckna, vetenskapligt bearbeta och genom nyförvärv berika de samlingar som har anförtrotts myndigheten, samt förvalta och vårda de fornyfynd som Riksantikvarieämbetet beslutar att tillföra myndigheten. (SFS 2014:1079)

SHM:s samlingar omfattar flera olika områden. Historiska museets samlingar består främst av arkeologiskt material samt kyrkliga konsthistoriska föremål, Livrustkammarens samlingar omfattar föremål från de kungliga livrust-, kläd- och skattkammarna och hovstallet samt likartade föremålsgrupper av främst personhistorisk karaktär. Ekonomiska museet – Kungliga myntkabinettets samlingar², med Tumba bruksmuseum, innefattar mynt och andra betalningsmedel, medaljer och andra föremål med numismatisk eller finanshistorisk anknytning samt föremål med anknytning till pappers- och sedelframställning. Skoklosters slotts samlingar innehåller företrädesvis konst, konsthantverk, vapen, möbler och annan inredning samt boksamlingar med anknytning till slottsbyggnaden, dess användning och ägare. Till detta kommer inventarierna i Hallwylska museet, som innefattar föremål som museets grundare Wilhelmina och Walther von Hallwyl beslöt skulle vara en del av museet, bland annat hushållsinventarier, konstverk, möbler, asiatisk keramik, europeiskt porslin och silver samt själva byggnaden som myndigheten förvaltar. Sedan 2022 har samlingsområdet för Sveriges museum om Förintelsen tillkommit och omfattar föremål, dokument och annat material som belyser Förintelsens historiska sammanhang, däribland vittnesmål från överlevande med anknytning till Sverige samt från deras anhöriga och efterlevande.

Totalt omfattar myndighetens samlingar cirka elva miljoner föremål och cirka 111 ton osteologiskt material.

3.1. RESULTAT

3.1.1. Samlingarnas tillväxt

Åtta ärenden med 149 föremål har beslutats tillföras myndighetens samlingar genom gåvor och inköp. Bland förvärven finns bland annat tyska mynt, tre tavlor och en kammarherreuniform.

Några särskilt betydande gåvor 2022 – men som ännu inte är accederade – är de föremål, arkivmaterial och berättelser om Förintelsen som samlats in till Sveriges museum om Förintelsen. Forum för levande historia har på uppdrag av SHM lett insamlingsarbetet fram till att SHM under 2022 övertog ansvaret. Ett annat viktigt tillskott är Everlövsskatten, som består av drygt 900 mynt och cirka 40 silverföremål från vikingatiden och har en mycket speciell sammansättning av mynt från olika länder. Det är Gunnar Ekströms stiftelse för numismatisk forskning och Sven Svenssons stiftelse för numismatik, som tillsammans köpt hela skatten som nu förvaltas inom Kungliga myntkabinettets samlingar.

² Ekonomiska museet – Kungliga myntkabinettets samlingar kallas vidare endast för kortversionen, det vill säga Kungliga myntkabinettets samlingar.

Utöver gåvor och inköp har myndigheten ett uppdrag att omhänderta fyndmaterial från stora och små arkeologiska undersökningar som ingen annan institution vill eller kan ta emot. Under året har SHM tilldelats 92 sådana fyndöverföringsärenden efter beslut av Riksantikvarieämbetet enligt Kulturmiljölagen (KML) (SFS 1988:950). Totalt omfattade ärendena fyndlistor med närmare 15 000 föremålsposter.

I arbetet med att accedera fyndöverförda KML-ärenden har 148 ärenden avslutats under 2022. Ökningen från tidigare år beror dels på att accessionsarbetet har varit prioriterat, dels på ärendenas omfattning. Ett kompletterande mått till antal avslutade ärenden, och som tydligare visar omfattningen av genomfört arbete, är antal accederade poster per år. Totalt har närmare 19 000 poster accederats till samlingarna, vilket är en ökning med 60 procent från föregående år.

Tabell 5.

Tillväxt genom gåvor och inköp till SHM:s samlingar. Från om med 2020 redovisas endast förvärvade föremål i avslutade ärenden där förvärv beviljats, inte som tidigare även för pågående ärenden.

	2022	2021	2020	2019	2018
Avslutade ärenden med beviljade förvärv	8	10	14	-	-
Föremål i avslutade ärenden	149	76	164	-	-

Tabell 6.

Ärendebalansen för KML-ärenden och antal föremål i inkomna ärenden samt antal accederade poster. Ett ärende kan omfatta en mindre mängd föremål eller ett mycket omfattande fyndmaterial från ett flerårigt arkeologiskt uppdrag. Antal accederade poster kunde först från och med 2021 tas ut från samlingsförvaltningssystemet, varför uppgifter för tidigare år saknas.

	2022	2021	2020	2019	2018
Inkomna ärenden	92	91	102	103	139
Föremålsposter i inkomna ärenden	*14 933	25 111	18 831	11 367	44 566
Avslutade ärenden	148	91	111	79	74
Kvarvarande eftersläpning av ärenden	1 598	1 746	1 746	1 755	1 731
Accederade poster	18 955	11 875	-	-	-

*Fyndlistor saknas i rapporterna för två av de inkomna ärendena, varför uppgift om antal föremål i dessa förvärv saknas i statistiken.

3.1.2. Digitalt registrerade samlingar

Sedan 2018, då myndigheterna SHMM och LSH³ slogs samman, har ett betydande arbete pågått med att bygga upp ett gemensamt digitalt samlingsförvaltningssystem och överföra informationen om samlingarna från myndigheternas tidigare system. Under 2022 har arbetet fortsatt med att ensa terminologin mellan de olika samlingarna och föremålskategorierna, säkra en likvärdig registrering samt ta fram nya myndighetsgemensamma rutiner för att effektivisera arbetet och kunna följa upp utifrån olika variabler.

Arbetet fortsätter också med att digitalt registrera de delar av myndighetens samlingar som fortfarande endast är analogt registrerade. När materialet registreras digitalt skapas en post som successivt kompletteras med bland annat information om placering och bilder. Med tanke på samlingarnas omfattning är det ett mycket långsiktigt arbete. För att effektivisera processen, dels för att hantera eftersläpningen av KML-ärenden, dels förbereda för det stora inflöde som förväntas i och med byggandet av Ostlänken, pågår ett mångårigt utvecklingsarbete i samarbete med externa

³ Statens historiska museer (SHMM) och Livrustkammaren och Skoklosters slott med stiftelsen Hallwylska museet (LSH).

aktörer. Ett resultat av detta är att SHM under året mottog de första föremålen som märkts med nationellt ID och streckkod redan i fält, något som avsevärt effektiviserar myndigheten handläggningstid.

De största insatserna under året har lagts på att registrera nyinkommet material i samband med att föremålen införlivas i samlingarna, det vill säga accederas. Likaså har riktade insatser genomförts med hjälp av externa medel. Med regeringens särskilda anslagsmedel för digitalisering fokuserar SHM på att intensifiera digitiseringen av de delar av Kungliga myntkabinettets- och Tumba bruksmuseums samlingar, som tidigare endast funnits i analoga förteckningar. Med hjälp av att Gunnar Ekströms stiftelse för numismatisk forskning har SHM ytterligare ett år kunnat fortsätta att digitalisera material ur Kungliga myntkabinettets samlingar som bedömts särskilt betydelsefulla ur forskningssynpunkt, och som ska ingå i Ekonomiska museets kommande basutställning. Inom FoU-projektet SweDigArch pågår ett intensivt arbete med framför allt delar av Historiska museets och Kungliga myntkabinettets samlingar.

Som framgår av tabell 7 är ökningen av antal digitala föremålsposter 2022 störst inom Historiska museets föremåls- respektive osteologiska samling, men då dessa samlingar är så omfattande blir det procentuella utfallet litet. Likartat är det för Kungliga myntkabinettets samling medan för Tumba bruksmuseum, vars samling är av mer begränsad natur, blir det procentuella utfallet högt. Totalt har närmare 50 400 nya digitala poster tillkommit 2022, en ökning med fyra procent i jämförelse med föregående år. Det innebär att 31 procent av uppskattat möjliga digitala poster är digitaliserade, borträknat Hallwylska arkivet och Historiska museets osteologiska samling.

Tabell 7.

Digitaliseringsgrad av SHM:s samlingar som omfattar cirka elva miljoner föremål. När föremålen digitaliseras samlas de i så kallade poster som kan innehålla ett eller flera föremål. Då myndighetens samlingar är omfattande kan endast uppskattat antal möjliga digitala poster i förhållande till det faktiska antalet föremål anges. För två av samlingarna – Historiska museets osteologiska samling och Hallwylska museets arkiv grupp LXIV – kan inte denna uppskattning göras. Detta då den osteologiska samlingen, som består av 111 ton benmaterial, inte är relevant eller möjlig att dela upp på ett likartat sätt. För Hallwylska arkivet är situationen likartad då det består av närmare 8 300 inventarienummer som in sin tur består av en stor mängd dokument. Dessa båda samlingar ingår därmed inte i summeringen av andelen digitala poster av totalt möjliga. För mer information om digitaliseringsarbetet inom myndigheten, se rubrik 8.1.8. *Digitalisering av kulturarv och utveckling av digitala tjänster.*

SHM:s samlingar	Uppskattat möjliga digitala poster	Antal digitala poster				Andel av möjliga digitala poster
		2021	2022	Förändring		
Kungliga myntkabinettet	650 000	59 816	67 782	7 966	13%	10%
Hallwylska museet, föremålssamling	20 000	*15 605	15 608	3	0%	78%
Hallwylska museet, arkiv grupp LXIV	Okänt	*13 337	13 340	3	0%	-
Historiska museet, föremålssamling	2 500 000	820 699	849 726	29 027	4%	34%
Historiska museet, osteologisk samling	Okänt	298 390	309 939	11 549	4%	-
Livrustkammaren	34 200	34 186	34 193	7	0%	100%
Skoklosters slott, föremålssamling	20 000	15 463	15 465	2	0%	77%
Skoklosters slott, boksamling	30 000	18 990	19 028	38	0%	63%
Tumba bruksmuseum	30 000	3 152	4 945	1 793	57%	16%
Totalt	3 284 200	1 279 638	1 330 026	50 388	4%	31%

*Se Tilläggsupplysningar och noter.

Arbetet med att komplettera posterna med bland annat placeringsinformation och bild sker utöver vid accessionen även i samband med andra verksamhetsprocesser som utställningsproduktion, inventeringar, utlån etcetera. Drygt 22 900 fler poster har under 2022 fått placeringsinformation kopplat till sig och drygt 11 900 poster har kompletterats med bild. Totalt har 63 procent av de

digitala posterna information om dess placering registrerad till sig. För antal poster med bild är andelen 24 procent undantaget den osteologiska samlingen, vars poster inte fotograferas. En särskild satsning pågår med att dokumentera Kungliga myntkabinettets samlingar på grund av föremålens stödbegärlighet.

Tabell 8.

Digitala poster med placeringsinformation.

SHM:s samlingar	Antal digitala poster 2022	Poster med placeringsinformation			Andel av totala antalet digitala poster 2022	
		2021	2022	Förändring		
Kungliga myntkabinettet	67 782	2 139	6 019	3 880	181%	9%
Hallwylska museet, föremålssamling	15 608	*15 578	15 578	0	0%	100%
Hallwylska museet, arkiv grupp LXIV	13 340	*13 152	13 152	0	0%	99%
Historiska museet, föremålssamling	849 726	444 638	457 498	12 860	3%	54%
Historiska museet, osteologisk samling	309 939	266 564	269 989	3 425	1%	87%
Livrustkammaren	34 193	33 296	34 193	897	3%	100%
Skoklosters slott, föremålssamling	15 465	15 340	15 465	125	1%	100%
Skoklosters slott, boksamling	19 028	18 976	19 028	52	0%	100%
Tumba bruksmuseum	4 945	584	2 259	1 675	287%	46%
Totalt	1 330 026	810 267	833 181	22 914	3%	63%

*Se Tilläggsupplysningar och noter.

Tabell 9.

Digitala poster med bild. Med bild avses förutom fotografier även inskannade katalogkort och annan multimedia. Andelen med bild av det totala antalet digitala poster sammanräknas utan den osteologiska samlingen då denna inte avses att fotograferas.

SHM:s samlingar	Antal digitala poster 2022	Poster med bild			Andel av totala antalet digitala poster 2022	
		2021	2022	Förändring		
Kungliga myntkabinettet	67 782	47 562	54 918	7 356	15%	81%
Hallwylska museet, föremålssamling	15 608	*12 869	12 869	0	0%	82%
Hallwylska museet, arkiv grupp LXIV	13 340	*7 493	7 495	2	0%	56%
Historiska museet, föremålssamling	849 726	134 108	136 677	2 569	2%	16%
Historiska museet, osteologisk samling	309 939	-	-	-	-	-
Livrustkammaren	34 193	21 730	21 799	69	0%	64%
Skoklosters slott, föremålssamling	15 465	6 132	6 199	67	1%	40%
Skoklosters slott, boksamling	19 028	333	366	33	10%	2%
Tumba bruksmuseum	4 945	442	2 252	1 810	410%	46%
Totalt	1 330 026	230 669	242 575	11 906	5%	24%

*Se Tilläggsupplysningar och noter.

3.1.3. Ordnade samlingar

Regelbundna inventeringar och uppordningsinsatser är viktigt för att öka spårbarheten i samlingarna såväl digitalt som fysiskt och leder till bättre kontroll av samlingarna. Föremålens tillstånd registreras, de fotograferas och märks upp tillsammans med placeringsuppgifter i det digitala samlingsförvaltningssystemet. Under 2022 har inventering av värdeföremål i Historiska museets samlingar påbörjats och på Hallwylska museet har en del av den textila samlingen uppordnats.

Samlingarna kontrolleras löpande som ett led i olika arbetsprocesser. Exempelvis sker det vid de regelbundna inventeringarna i den Hallwylska samlingen som stipulerades av donatorn, vid mottagandet och accessionen av arkeologiska fyndmaterial men också i samband med utställningar och utlån samt vid de årliga stickprovskontrollerna av såväl de digitalt registrerade som de analogt förtecknade samlingarna.

Vid de under 2022 genomförda stickproven granskades 300 slumpvis utvalda föremål. Av dessa återfanns 291, det vill säga 97 procent. Av de nio kvarvarande är tre föremål sannolikt identifierade men på grund av bristande beskrivning kan det inte med säkerhet bekräftas. Ett saknat föremål ska polisanmälas och för övriga kommer inga ytterligare eftersökningar att genomföras.

3.1.4. Kunskapsuppbyggnad om samlingarna

Ny kunskap om samlingarna tillförs kontinuerligt i olika delar av myndighetens verksamhet. Det sker till exempel i samband med det löpande arbetet inom samlingsförvaltningen och vid produktionen av utställningar och publikationer men även i form av särskilda kunskapsuppbyggnadsprojekt. Vid Tumba bruksmuseum slutfördes den tredje omgången av det externfinansierade pappersformsprojektet som utökar referenssamlingen av vattenmärkesförsedda papper. Fördjupad och utökad dokumentation har pågått av flera delar ur Livrustkammarens samlingar. Rustningarna har undersökts tillsammans med en mästare i rustningssmide och svärd med en svärdssmed, teaterdräkter i samarbete med en forskare vid Stockholms universitet samt guldbroderimönster i samarbete med en forskare vid Uppsala universitet. Genom att söka samarbete med externa experter inom olika sakområden möjliggörs att ytterligare lager av kunskap kan läggas till myndighetens samlingar. Detta är också en viktig del i den faktainsamling som görs i samband med accessionen av samlingarna från Forum för levande historia som resulterar både i ny kunskap och i att Sveriges museum om Förintelsens samling knyts ihop med material internationellt.

3.1.5. Vårdande insatser

För att förbättra samlingarnas långsiktiga bevarande arbetar SHM med såväl förebyggande åtgärder som aktiv konservering. Omfattningen av myndighetens samlingar gör att behoven är stora. I olika sammanhang där föremålen i samlingarna hanteras sker en bedömning av deras tillstånd, eventuella vårdbehov dokumenteras och åtgärder vidtas vid behov.

Tillståndskontroll är ett av samlingsförvaltningens viktigaste verktyg och beslutsunderlag i arbetet med att vårda samlingarna. Under 2022 har tillståndskontroller genomförts i arbetet med bland annat tillfälliga utställningar, låneförfrågningar och besiktningar, och inom ramen för ett antal större projekt som Ekonomiska museets kommande basutställning, nyförvärven till Sveriges museum om Förintelsen och digitaliseringssatsningen på särskilt Kungliga myntkabinettets samlingar. Ytterligare tillståndskontroller har genomförts i samband med olika insatser på museerna och i magasinerna, vilka i vissa fall inneburit fördjupade insatser av såväl förebyggande åtgärder som aktiv konservering. Under 2022 har till exempel 21 föremål vårdats inför utställningen *Enhörningar. Tror du på mig tror jag på dig* på Livrustkammaren och sex vagnar rengjorts vid en större vårdinsats i ett av myndighetens magasin. I Historiska museets samlingar kräver särskilt metallföremål fortlöpande vårdande insatser. För detta arbete är samarbetet med Stiftelsen föremålsvård i Kiruna av avgörande betydelse.

Tabell 10.

Tillståndskontrollerade föremålsposter och antal poster som lämnats för extern konservering. Antalet poster varierar mellan åren beroende på föremålets storlek och vilka typer av föremål som ska konserveras. Endast poster till Stiftelsen föremålsvård i Kiruna har tidigare redovisats varför jämförelseuppgifter för övriga poster saknas.

	2022	2021	2020	2019	2018
Tillståndskontrollerade föremålsposter	7 731	-	-	-	-
Föremålsposter till extern konservering	684	-	-	-	-
varav till Stiftelsen föremålsvård i Kiruna	652	167	1 240	87	1 142
varav till andra aktörer	32	-	-	-	-

3.1.6. Ändamålsenliga magasin

En viktig del av arbetet med att förebygga skador på föremål handlar om att se till att samlingarna förvaras i ett korrekt klimat. De historiska husen, Hallwylska museet och Skoklosters slott, har särskilda utmaningar då de ursprungligen byggdes som privatbostäder och inte är klimatanpassade utifrån museala behov. För att möta detta och effekterna av ett stort antal besökare, pågår arbetet med att utveckla metoder för tillståndsbedömning av föremål och mätning av nedsmutsning i museimiljöerna. Under året har SHM:s och Statens fastighetsverks kontinuerliga fönsterrenovering på Skoklosters slott pågått, vilket bidrar till ett mer stabilt inomhusklimat.

Den uppföljning som genomförts 2022 visar att klimatet i myndighetens magasin har varit tillfredställande för 33 procent av de magasinytan där mätdata finns.⁴ I 49 procent av magasinstrymmena har klimatet varit tillfredställande men med brister. Inom nio procent, av den totala magasinstrymmen har klimatet inte varit tillfredställande. Detta rör vissa utrymmen i kvarteret Krubban samt ett magasin för metall i Munkhättan, som samtliga har haft för fuktigt större eller mindre perioder under året. Utöver klimatkontrollerna genomförs en årlig uppföljning av säkerhetsnivån i magasinerna. Under 2022 visade den att 92 procent har en säkerhetsnivå som är tillfredsställande i fråga om brandskydd, säkerhet, driftsäkerhet och tillgänglighet. I åtta procent av ytan är nivån acceptabel men förbättringar bör göras.

Utöver ett pågående arbete med uppmärkning av hyllsystemen för Kungliga myntkabinettets samlingars nya magasin och med att ordna, registrera och placera materialet från fartygsvraken som hämtades från Kalmar slott 2019, arbetar myndigheten med två större utvecklingsinsatser avseende magasinerna. Dels att utreda och inrätta nya permanenta magasin till samlingarna kopplade till Sveriges museum om Förintelsen, dels att förbereda inför det förväntade inflödet av arkeologiskt fyndmaterial från framför allt Ostlänken som på sikt kommer fylla magasinerna. För att frigöra utrymme har material som fyndfördelats till andra museer, men som förvarats i SHM:s magasin, under året fortlöpande skickats vidare.

3.2. ANALYS OCH BEDÖMNING

SHM:s samlingar är omfattande både till storlek och kategorier. Nyförvärv (accession) sker kontinuerligt genom gåvor, inköp och fyndöverföring av material från arkeologiska undersökningar i enlighet med Kulturmiljölagen (SFS 1988:950). Den årliga tillväxten som sker genom gåvor och inköp beslutar SHM om och är i regel av begränsad omfattning. Under 2022 har den

⁴ Totalt 92 procent av den totala magasinstrymmen. Övriga 8 procent har inte varit möjliga att bedöma.

ökat i samband med inrättandet av Sveriges museum om Förintelsen och den insamling av material om Förintelsen som pågår.

Till skillnad från med gåvor och inköp styr inte SHM över inflödet av det arkeologiska materialet, som är avhängigt antal fyndöverföringsbeslut som Riksantikvarieämbetet fattar. Det är ett tvingande uppdrag med ett årligt inflöde som under lång tid byggt upp en eftersläpning. Under 2022 har 92 nya KML-ärenden inkommit och 148 har avslutats, vilket innebär att den kvarstående eftersläpningen minskat och uppgår till 1 598 ärenden. De 148 ärenden som avslutades under året omfattade närmare 19 000 poster. Det ger en indikation på mängden material i dessa ärenden. Under 2022 har fokus varit på att omhänderta kvarvarande ärenden med begränsad omfattning. Från och med 2023 består eftersläpningen av ärenden med mer omfattande fyndmaterial. Det kan innebära ökat antal accederade poster men att antal ärenden som avslutas kan komma att bli färre.

Myndighetens utmaning är att kunna fördela tillräckliga resurser till att omhänderta det kontinuerliga inflödet av KML-ärenden samtidigt med arbetet att komma till rätta med eftersläpningen. Nackdelen med att inte hålla jämn takt är att innan materialet har registrerats och tillståndsbedömts är kunskapen mindre tillgänglig för allmänhet och forskare, och SHM kan inte upprätthålla den spårbarhet som är önskvärd. Därutöver riskerar materialet att på sikt gå förlorat då eventuellt vårdbehov inte är känt. SHM arbetar därför med att hitta strategier för att kunna omhänderta fyndmaterialet snabbare. Där har det fleråriga samarbetet med externa parter inom uppdragsarkeologin gett resultat då de första föremålen märkta med nationellt ID och streckkod redan i fält inkom till SHM under året. Denna förändring är något som bedöms effektivisera processen från utgrävning till accession, vilket är särskilt viktigt med tanke på det massiva inflöde myndigheten står inför de kommande åren i och med byggandet av Ostlänken. En utmaning är att SHM normalt sett bara kan ställa krav på uppmärkningen efter att Riksantikvarieämbetet fattat fyndöverföringsbeslut, det vill säga beslut om vem som ska ta emot materialet. Då detta vanligtvis sker i ett mycket sent skede av uppdragsprocessen kan det innebära att den arkeologiska aktören måste märka om samtliga föremål.

Utöver arbetet med accession pågår registrering av föremål i det gemensamma digitala samlingsförvaltningssystemet. Fortfarande finns stora delar av samlingarna registrerade endast i analoga förteckningar, vilket gör materialet svåråtkomligt. I detta arbete har de särskilda medel som regeringen tilldelat SHM haft betydelse. Dessa medel, tillsammans med ytterligare finansiering från Gunnar Ekströms stiftelse för numismatisk forskning och inom ramen för FoU-projektet SweDigArch, har möjliggjort för SHM att öka omfattningen av digitaliseringen. Trots tillskotten av medel är arbetet som kvarstår omfattande och på grund av samlingarnas storlek är bedömningen att det krävs flera hundra årsverken innan samtliga föremål är digitalt tillgängliga.

Ordning och reda är en central del i arbetet med samlingsförvaltning och årligen kontrolleras föremål i samband med olika arbetsuppgifter, men också genom särskilda stickprovskontroller. Resultaten 2022 för stickprovskontrollen och den årliga uppföljningen av säkerhetsnivån i magasinerna var 97 procent respektive 92 procent, vilket bedöms fortsatt uppfylla god kvalitet enligt de kriterier myndigheten ställt upp⁵.

Att vetenskapligt bearbeta och bygga ny eller fördjupad kunskap om samlingarna är en viktig del i myndighetens arbete. Detta genomförs på olika sätt inom många delar av SHM:s verksamhet men även av externa aktörer som använder myndighetens samlingar. Fokus under året har varit att fördjupa kunskapen om olika delar av Livrustkammarens samlingar med hjälp av externa experter.

⁵ Se Tilläggsuppgifter och noter för definitionerna av SHM:s kvalitetsmått.

För att skapa förutsättningar för ett långsiktigt bevarande av samlingarna och minska behovet av vårdinsatser är klimatet i magasinen viktigt. Föremålens varierade material är olika känsliga för till exempel luftfuktighet. Även om magasinen i den årliga uppföljningen visar goda förutsättningar och ett kontinuerligt utvecklingsarbete genomförs, är det redan existerande vårdbehovet av särskilt delar av samlingarna en fortsatt utmaning baserat på samlingarnas volym. Trots myndighetens kontinuerliga arbete med tillståndsbedömningar och vårdinsatser, både internt och inom samarbetet med Stiftelsen föremålsvård i Kiruna och andra externa aktörer, är behoven stora särskilt inom den arkeologiska samlingen och för målerisamlingen på Skoklosters slott.

SHM bedömer att utifrån befintliga förutsättningar har inte hela uppdraget kunnat uppfyllas. Trots ett kontinuerligt utvecklingsarbete inom samlingsförvaltningens olika delområden kvarstår att myndighetens gigantiska samlingar innebär en stor utmaning. Särskilt utmanande är att samtidigt komma till rätta med eftersläpningen i accessionen av KML-ärendena, kunna omhänderta det planerade inflödet av arkeologiskt material från Ostlänken, omhänderta den nya samling som är under uppbyggnad inom ramen för Sveriges museum om Förintelsen, digitalisera samlingarna och kunna säkerställa ett långsiktigt bevarande då behoven vida överstiger myndighetens nuvarande resurser.

Tabell 11.

Fördelning mellan intäkter och kostnader. För kommentar kring utfallet se tabell 1.

	2022	2021	2020	2019	2018
Intäkter av anslag	39 169	37 919	38 721	41 217	37 686
Övriga intäkter	553	368	1 537	1 667	1 531
Kostnader	-39 723	-38 287	-39 858	-42 890	-39 236

4. FORSKNING OCH UTVECKLING

Statens historiska museer ska verka för ökad kunskap grundad på forskning och samverkan med andra, exempelvis universitet och högskolor, och förmedla kunskap inom sitt verksamhetsområde. (SFS 2014:1079)

SHM bedriver FoU inom ramen för förvaltningsanslaget och med externa medel. Verksamheten utgår från ett femårigt FoU-program där det framgår att den ska bidra till kunskapsuppbyggnaden inom myndighetens verksamhet, museiområdets utveckling och det hållbara samhället. Angelägna områden för nya satsningar och forskningsansökningar är *Forskningsinfrastrukturer, Digitala humaniora och materialitet, Museer som fenomen, Existentiella frågor, religion och samhälle, Jämlikhet och en bredare historieskrivning* samt *Hållbarhet, klimat och framtiden*. Programmet reviderades under 2022 med anledning av inrättandet av Sveriges museum om Förintelsen, där forskning är en förutsättning för att museet ska kunna tolka, analysera och problematisera Förintelsen.

Exempel på FoU som myndighetens arkeologiska uppdragsverksamhet deltar i och bedriver redovisas under rubrik 2.1.2. *Verksamhetsutveckling*.

4.1. RESULTAT

4.1.1. Pågående projekt

Under 2022 har elva FoU-projekt bedrivits där SHM både har varit huvudman och deltagare i andras projekt. Fem nya projekt har startat under året, sex har fortsatt från föregående år, varav två tilldelades ytterligare medel för 2022 och ett avslutades.

Tabell 12.

FoU-projekt inom den anslagsfinansierade verksamheten. Redovisningen har förändrats 2022 varför utfall för föregående år saknas för ett flertal av uppgifterna. Inom parentes anges antal fleråriga projekt av totalen som årligen måste förnya sina ansökningar. Dessa registreras under kategorierna Pågående projekt respektive Avslutade projekt, och om ytterligare medel tilldelats även under Ansökningar som tilldelats medel.

	2022	2021	2020	2019	2018
Totalt antal projekt	11	9	8	11	12
SHM huvudman	4	4	5	7	7
SHM deltagare	7	5	3	4	5
finansieras av SHM*	0	-	-	-	-
delfinansieras av SHM*	3	-	-	-	-
helt externfinansierade	8	-	-	-	-
Pågående projekt	6 (2)	-	-	-	-
Avslutade projekt**	3 (2)	-	-	-	-
Slutredovisade projekt***	0	-	-	-	-
Ansökningar som tilldelats medel	7 (2)	-	-	-	-
Projekt som startat under året	5	-	-	-	-

*Utöver OH-kostnader. **Projekttiden är avslutad men slutrapportering och slutredovisning kan kvarstå. ***Slutrapporterats till finansären.

De sex projekten som har fortgått är *Vikingafenomenet*, *Humus economicus* och *Reclaiming Futures, Storying Change* samt *Användbara auktoriteter för data driven samlingsforskning* och *Digitalisering av föremål ur Ekonomiska museet – Kungliga myntkabinettets samlingar*, som båda beviljades ytterligare medel för 2022. Projektet *Det delade landet* avslutades och det tidigare FoU-projekt *In Orbit: Distributed Curatorial Agency when Museum Objects and Knowledge go Online*, har utkommit med sin slutpublikation i bokform.

Under 2022 har fem nya projekt startat. Det är *Museiekologier och samlingsförvaltning* och *Agenda 2030 kunskapsöversikt för museer*, som båda är förstudier som finansieras av Riksantikvarieämbetet och leds av Uppsala universitet. Projektet *Museiekologier* vill synliggöra museets och särskilt museisamlingarnas del i klimat- och miljöfrågorna och *Agenda 2030 kunskapsöversikt för museer* syftar till att skapa en forskningsöversikt över musealt arbete med Agenda 2030, samt undersöka hur museernas hållbarhets- och omställningsarbete kan utvecklas vidare, förtydligas och bli mer kraftfullt.

Även *SweDigArch, Swedish National Infrastructure for Digital Archaeology*, drivs av Uppsala universitet. I projektet, där SHM är en av flera parter, finansieras myndighetens del till hälften av Vetenskapsrådet och till hälften av SHM. Under projektets sex år kommer data länkas samman från arkeologiska undersökningar, digitaliserade museisamlingar och forskningsdata, vilket kommer att möjliggöra komplexa datadrivna analyser på information från istid till nutid och sträcka sig över hela Sveriges historia.

Nya teknologier mellan forskning och publik är en ettårig förstudie som tilldelades medel av Riksantikvarieämbetet och drivs av Göteborgs universitet. Projektet syftar till att ta fram ett kunskapsunderlag för forskningskommunikation genom så kallade XR-teknologier⁶. Det innefattar en forskningsöversikt och en analys av XR-applikationer vid svenska museer och kulturmiljöer, bland annat i SHM:s utställning *Vikingarnas värld* och i de interaktiva biografierna *Dimensions in Testimony*⁷ där överlevande från Förintelsen svarar på frågor med hjälp av AI-teknik.

Obeaktade kungliga textilier från 1300-talet tilldelades medel av Stiftelsen Agnes Geijers fond för nordisk textiltforskning redan 2018 men har bland annat på grund av pandemin skjutits upp. Projektet drivs av SHM och studerar en medeltida grav i Uppsala domkyrka utifrån frågeställningar om bland annat medeltida dräkt- och gravskick.

Under 2022 har ytterligare fem projekt tilldelats medel men som startar först 2023. *Det är Från bokskåpet till skärmen. Digitalisering av likpredikningarna i Skoklosters slottbibliotek, Sverige och Ukraina i museal samlingshistoria och utställningsnarrativ, Evidens, källkritik och trovärdighet i museernas digitala omställning* och *Förintelsesamlingar – forskningsperspektiv och digitaliseringsbehov*. Utöver dessa projekt har SHM också beviljats medel att 2023 etablera och driva forskarnätverket *Att samla Förintelsens minnen i Sverige. Nätverk för transdisciplinära praktiker och perspektiv på samlingar, samlande och etik*.

4.1.2. Samverka och förmedla kunskap med universitet och högskolor

En forskningskoordinator har anställts för att utveckla en FoU-verksamhet för Sveriges museum om Förintelsen. SHM ska stötta forskning, så att museet kan utvecklas till en kunskapsnod för Förintelseforskning. Samarbeten har etablerats med Historiska institutionen och Hugo Valentin-

⁶ XR står för extended reality, som omfattar bland annat virtual reality och augmented reality.

⁷ Framtaget i samarbete med USC Shoah Foundation vid University of Southern California, USA.

center vid Uppsala universitet, Södertörns högskola, Segerstedtinstitutet i Göteborg och det nya Svenska institutet för Förintelseforskning.

SHM samverkar med universitet och högskolor på många olika sätt, inte enbart inom forsknings- och utvecklingsverksamheten. Bland annat deltar medarbetare regelbundet i undervisning och handledning, samt tar emot studiebesök och praktikanter från olika utbildningar. Forskare deltar också som föreläsare i SHM:s programverksamhet, både digitalt och på museerna, samt ingår i produktionen av utställningar och i kunskapsupbyggnaden om samlingarna.

Tabell 13.

Antal besök av forskare och studenter i samlingarna.

	2022	2021	2020	2019	2018
Besök	147	101	78	138	186
Besökare	388	281	136	349	325

Myndighetens samlingar besöks årligen av många forskare och studenter. Totalt gjordes 147 besök med 388 forskare eller studenter. Av besöken var 27 procent internationella och majoriteten av besöken gjordes med syfte att skriva en vetenskaplig artikel, en vetenskaplig uppsats eller avhandling. Som en effekt av utvecklade digitala arbetssätt under pandemin finns möjlighet till digitala besök. En internationell forskarstudent utnyttjade denna möjlighet som förberedelse inför ett fysiskt besök i samlingarna.

Utvecklad teknik för bland annat DNA-analyser ger nya möjligheter till forskning. Därmed har myndighetens omfattande osteologiska samling fått en särskild betydelse. Samlingen är välbesökt och används för forskning primärt vid universiteten i Stockholm, Lund, Uppsala och Göteborg, men också hos uppdragsarkeologiska aktörer.

4.1.3. Annan kunskapsförmedling

Under året har forskare vid myndigheten hållit föredrag på tolv internationella och nationella konferenser samt lika många andra sammankomster, deltagit i och lett 23 workshops och seminarier samt ingått i 19 nätverk och referensgrupper. Medarbetare har bidragit med redaktionellt arbete i tidskriften *Fornvännen* och varit författare till elva artiklar och publikationer samt medverkat i media och i utställningar och andra evenemang kopplade till konstnärlig forskning.

Tabell 14.

Förmedlingsinsatser av SHM:s forskare.

	2022	2021	2020	2019	2018
Bidrag till tryckta publikationer	11	6	17	14	-
Deltagande i konferenser	12	5	8	40	-
Deltagande i workshops/seminarier	23	13	11	11	-

SHM och Riksantikvarieämbetet har tillsammans med nätverket Heritage Science Sverige arrangerat *Heritage Science Sverige Forum*. Heritage science är ett expanderande och internationellt etablerat forskningsområde som förenar humaniora, naturvetenskap och teknik. SHM

har också deltagit i forskarnätverket om Förintelseforskning i Sverige med presentationer av hur museet byggs upp.

4.2. ANALYS OCH BEDÖMNING

SHM samverkar inom FoU-verksamheten med många olika aktörer, varav universitet och högskolor är några. Bland annat har flera nya projekt startat under året som bedrivs tillsammans med olika institutioner runt om i landet, och som samtliga är helt eller delvis externfinansierade. De nya projekten svarar väl mot de strategiska satsningarna i myndighetens FoU-program, med teman som *Forskningsinfrastrukturer*, *Digitala humaniora och materialitet* samt *Hållbarhet, klimat och framtiden*. I programmet betonas vikten av verksamhetsnära forskning och flera av de nya projekten utgår från SHM:s samlingar, publika verksamhet och digitaliseringsarbete, och samlar kompetenser från olika delar av myndigheten. För att stödja arbetet med att utveckla Sveriges museum om Förintelsen till en kunskapsnod har FoU-programmet reviderats och en forskningskoordinator rekryterats. Under året har samarbeten med ett flertal externa aktörer etablerats och två nya projekt inom ämnet tilldelats medel med start under 2023.

Kunskapsförmedling är en viktig del i arbetet. Forskningen sprids genom konferenser, workshops och seminarier, samt genom publicering i vetenskapliga tidskrifter, på webbplatser, utställningar och pedagogiska aktiviteter. Medarbetare från olika delar av myndighetens verksamheter föreläser bland annat inom museernas programverksamhet och på utbildningar samt tar emot praktikanter från olika institutioner när det är möjligt.

SHM:s museimiljöer och samlingar utgör nationellt och internationellt betydelsefulla infrastruktur för utbildning och forskning i flera ämnen. Myndigheten stödjer andras forskning genom att tillgängliggöra samlingarna för forskarbesök, både på plats och digitalt. Antal besök i samlingarna är tillbaka på samma nivå som före pandemin, medan antalet besökande forskare och studenter är högre. Detta beror sannolikt på att det finns ett uppdämt behov efter att det under flera år varit begränsad tillgång till samlingarna på grund av pandemirestriktionerna i samhället.

SHM bedömer att myndigheten uppfyller sitt uppdrag och att FoU-verksamheten håller god kvalitet⁸. Detta baseras på att ansökningar som myndigheten antingen är huvudman för eller är del av fortsatt erhåller medel av olika forskningsfinansiärer och andra institutioner i konkurrens med andra.

Tabell 15.

Fördelning mellan intäkter och kostnader. För kommentar kring utfallet se tabell 1.

	2022	2021	2020	2019	2018
Intäkter av anslag	4 526	1 615	1 010	2 872	2 177
Övriga intäkter	5 696	2 859	1 456	4 132	5 662
Kostnader	-10 221	-4 473	-2 466	-7 004	-7 829

⁸ Se Tilläggsuppgifter och noter för definitionerna av SHM:s kvalitetsmått.

5. PUBLIK VERKSAMHET

Statens historiska museer ska hålla ett urval av samlingarna tillgängligt för allmänheten samt bedriva utställningsverksamhet och annan pedagogisk verksamhet. (SFS 2014:1079)

Med hjälp av myndighetens omfattande samlingar kan museerna visa en mångfacetterad bild av Sveriges historia med möjlighet till upplevelser och lärande om olika tidsperioder och perspektiv. Genom digitala erbjudanden, och en generös hållning till utlån av föremål ur myndighetens samlingar till regionala museer och andra institutioner, tillgängliggörs såväl den publika verksamheten som samlingarna för en publik i olika delar av landet och internationellt.

Även inom den arkeologiska uppdragsverksamheten genomförs ett stort antal publika aktiviteter kopplade till uppdragen, dessa ingår inte i statistiken.

5.1. RESULTAT

5.1.1. Utställningar

I arbetet med att synliggöra samlingarna och bedriva utställningsverksamhet har SHM möjliggjort för besökare att under 2022 ta del av sammanlagt 25 basutställningar, 14 tillfälliga utställningar samt kortare gästspel i form av installationer och samarbeten.

Tabell 16.

Antal utställningar. En basutställning visas för publik under en längre period (>3 år). Hallwylska museet och Skoklosters slott ingår i den kategorin eftersom de är utställningar i sig med större delen av samlingarna i miljöerna. Tillfällig utställning visas för publik under en kortare period (<3 år). Vandringsutställning avser egenproducerade utställningar som turnerar och visas i andras lokaler.

	2022	2021	2020	2019	2018
Basutställningar	25	23	21	22	26
Tillfälliga utställningar	14	10	5	14	10
Vandringsutställningar	1	1	1	1	3

På Ekonomiska museet visades den tillfälliga utställningen *Hyperinflation – ofrivilliga miljonärer och värdelösa pengar* fram till mitten av augusti då arbetet med att förbereda den nya basutställningen tog vid i lokalerna. I samarbete med Handelshögskolan i Stockholm, och deras Retail Art Program (RAP) fick utställningen delvis en fortsättning i *Oregamo Venezolano – In the wake of hyperinflation*. Där visades föremål i origami som flyktingar tillverkat av hemlandets värdelösa sedlar som ett sätt att försörja sig.

På Hallwylska museet ersattes inför sommaren *Bögar. Mötesplatser i en förbjuden tid av Bygghömmar*, en familjeutställning i Lego. Där visade 30 legobyggare, både professionella och amatörer i olika åldrar, sina alster. Under senhösten öppnade *En ny stil för en ny tid – Utflykter i Art Nouveau*, vars tema introducerades med ett externt samarbete under Stockholm Craftweek, då åtta konstnärer från Glasakademien ställde ut sina nytolkningar av jugendstilen på museet under titeln *Jugend 2.0*.

På Historiska museet har basutställningarna *Fornitider* och *Sveriges historia* uppdaterats med reviderade texter och en ny audioguide. Textilutställningen *Medeltida guldskinnsbroderier – rekonstruktioner och nya tolkningar* stod kvar över årsskiftet och i anslutning till basutställningen *Vikingarnas värld*, visar sedan september Ekonomiska museet Everlovsskatten. Skatten skulle säljas på auktion men köptes i sin helhet av två numismatiska stiftelser, som därefter lämnade den till Ekonomiska museet att förvalta inom sina samlingar. Även ett antal gåvor och lån till Sveriges museum om Förintelsen visades under en begränsad tid på museet. Föremålen, med tillhörande berättelser, har därefter överförts till det nya museets temporära lokaler tillsammans med utställningen *Speaking Memories – Förintelsens sista vittnen*. Denna utställning har under 2022 visats i modifierad form i Ersta kyrka i Stockholm samt funnits i utskrivbar form för att kunna visas på Sveriges ambassader. En skolverversion av utställningen har på begäran tagits fram, som prövas av en skola i Härnösand.

Under våren öppnade Livrustkammaren upp för nya perspektiv på samlingarna genom installationen *SPIT*, en digital performance med queertema – om makt, sårbarhet och sexualitet. Därefter visades ett urval broderier inspirerade av museets samlingar som togs fram 2021, inom ramen för ett digitalt upprop tillsammans med Täcklebos broderiakademi. Under hösten fick utställningen *Manga Royals – kunglig historia i mangastil* sällskap av familjeutställningen *Enhörningar. Tror du på mig så tror jag på dig*. Utställningen berättar utifrån föremål ur flera av myndighetens samlingar vilken betydelse det mytiska djuret haft under olika tidsperioder ända fram till i dag. Utställningen ersatte *Mästarprovet. En rustning blir till*.

Lagom till sommaren kunde Skoklosters slott inviga *Slottsfruar och klostersistrar – kvinnors inflytande och ansvar på Skokloster*. Till utställningen, som föregåtts av ett flerårigt kunskapsuppbyggnadsprojekt, har en publikation tagits fram. Där är möjligt att fördjupa sig om de kvinnor som haft inflytande och tagit ansvar på Skokloster – från den slutna världen i det medeltida klostret till slottsfruarnas insatser ända fram till 1960-talet. På slottet i det mobila utställningsrummet Konstkuben, har konstutställningen *Främmande* visats, ett samarbetsprojekt med Region Uppsala, Håbo kommun, Konstnärernas Riksorganisation och Statens Fastighetsverk.

På Tumba bruksmuseum har *En bortglömd skoluppgift* ställts ut, innehållande material från början av 1900-talet ur samlingarna från bruket och som inte tidigare visats. I de tillhörande trädgårdarna har, i samråd med Arkeologernas arkeobotaniker, återplantering av Änkan Ekbergs täppa skett utifrån hur det sannolikt såg ut vid 1850-talet.

5.1.2. Digital tillgång till samlingarna

I arbetet med att tillgängliggöra samlingarna är att skapa digital tillgång och sökbarhet en viktig del. När föremål registreras i det digitala samlingsförvaltningssystemet skapas direkt tillgång till posterna via det publika sökgränssnittet *Sök i samlingarna*, som finns tillgängligt på museernas webbplatser sedan 2021.

SHM har under 2022 arbetat vidare på att digitalisera samlingarna och utveckla sökgränssnittet, bland annat med fler filtreringsmöjligheter och fler kategorier av sökbara poster. Totalt finns över två miljoner sökbara poster, varav föremålsposterna utgör 68 procent, mediaposterna 30 procent och övriga sökbara poster två procent. Antalet föremåls- och mediaposter i *Sök i samlingarna* har under 2022 ökat med sex procent, eller närmare 115 000 poster.

För att ytterligare öka användbarheten till samlingsinformationen har arbetet med att tillgängliggöra auktoritetsposter som relaterar till samlingarna fortgått. Dessa närmare 50 000 poster, som beskriver geografiska platser, personer och institutioner i relation till samlingarna, är inte sökbara

än men har på *Sök i samlingarna* kopplats ihop med information från andra institutioner genom öppna länkade data via Wikidata.

Tabell 17.

Digital tillgång till SHM:s samlingar. Sökgränssnittet *Sök i samlingarna* kommer kontinuerligt byggas på med olika kategorier av poster för att öka sökbarheten. Under 2022 tillkom kategorin Förvärvsposter som ingår i totalt antal poster och under övriga poster*. Att notera är att antalet föremålsposter är högre än digitaliserade föremålsposter, se tabell 7. Det beror på att i det publika sökgränssnittet finns poster som har registrerats i fält men gallrats och aldrig införlivats i SHM:s samlingar.

	2022	2021	2020	2019
Sök i samlingarna, totalt antal sökbara poster	2 006 017	1 846 112	-	-
föremålsposter	1 367 801	1 294 452	-	-
mediaposter	593 070	551 660	-	-
övriga poster*	45 146	0	-	-
Sök i samlingarna, sidvisningar/år	63 186	**38 290	-	-
Google Arts & Culture, bilder	1 053	1 053	901	709
Google Arts & Culture, digitala produktioner	27	27	23	18
Sketchfab, 3D-modeller	177	172	166	58
Sketchfab, visningar/sedan publicering	819 000	**620 058	**455 945	-
Wikimedia Commons, bildposter	47 525	47 525	47 525	47 525
Wikimedia Commons, visningar/år	63 072 174	70 301 691	78 415 734	74 693 866

**Se Tilläggsupplysningar och noter.

Utöver *Sök i samlingarna* publiceras information om SHM:s föremål och miljöer på flera olika plattformar. Bilder och fördjupningar av föremål eller föremålsgrupper finns att ta del av på externa plattformar som *Kringla*, *Europeana*, *Google Arts & Culture*, *Sketchfab*, *Wikimedia Commons* och *Internet Archives*.

Djupare information om delar av samlingarna och dokumentationen kring dem finns även på SHM:s digitala forskningsplattformar Birkaportalen och Alvastra påbyggnad, som är resultat av myndighetens tidigare externfinansierade infrastrukturprojekt. Denna information är fortfarande kopplad till myndighetens tidigare samlingsförvaltningssystem, liksom posterna som är sökbara på *Kringla* och *Europeana*.

5.1.3. Besök i samlingarna

Utöver att ta del av samlingarna i utställningarna på myndighetens museer eller via digitala plattformar finns möjlighet att studera föremål i samlingarna via särskilda besök. De flesta som besöker samlingarna är forskare eller studenter, men också antikvariskt verksamma, media och privatpersoner.

Tabell 18.

Antal besök i samlingarna. Ett besök kan bestå av en eller flera personer.

	2022	2021	2020	2019	2018
Samtliga besök	197	134	94	203	258
Nationella besök	149	125	86	147	197
Internationella besök	48	9	8	56	61
Besök av studenter och forskare	147	101	78	138	186
Övriga besök	50	32	16	65	72

Antalet besök i samlingarna har ökat med 47 procent i jämförelse med föregående år. Det är främst internationella besök som har ökat kraftigt samt besök av forskare och studenter.

5.1.4. Utlån

Ett annat sätt att göra samlingarna tillgängliga är via utlån – både till utställningar och i samband med analyser av företrädesvis osteologiskt material. Föremål ur SHM:s samlingar finns utlånade till samtliga län i Sverige och finns att ta del av på många regionala museer, i församlingar, kommuner och myndigheter samt på universitet och högskolor. De internationella låntagarna är framför allt museer.

Tabell 19.

Antal utlån från samlingarna till utställningar. Redovisningen har ändrats och statistik för utlån hämtas sedan 2021 från samlingsförvaltningssystemet. Endast unika institutioner och utlån till utställningar ingår i tabellen, inte utlån i samband med osteologiska analyser.

	2022	2021
Samtliga ärenden	189	209
Nationella ärenden	165	187
Internationella ärenden	24	22
Lånande institutioner	128	135
Nationella institutioner	106	115
Internationella institutioner	22	20
Utlånade föremål	45 072	33 731

Under 2022 har flera nya utlån bidragit till att göra samlingarna synliga i hela landet. Till exempel har en vikingatida skatt lånats ut till Sigtuna museum och ett större utlån genomförts av arkeologiska föremål samt ett kyrkligt föremål till den nya basutställningen på Östergötlands museum. Nationalmuseum har lånat två pistoler till en utställning på Läckö slott och Medeltidsmuseet olika föremål som representerar mytologiska varelser till deras nya utställning *Mellan fabel och fauna – om djur som fanns och inte fanns*.

Bland de nya internationella utlånen kan nämnas Sofia Magdalenas kröningsklänning till utställningen *HKH Kronprinsesse Mary 1972–2022* på Nationalhistoriske Museum i Danmark, kulturhistoriskt värdefulla rustningsdelar till utställningen *Knights* på Museicentrum Vapriikki i Finland, vikingatida föremål till utställningen *The Normans* på Reiss-Engelhorn-Museen i Tyskland och Giuseppe Arcimboldos verk *Vertumnus* till utställningen *Bosch – one another Renaissance* på Palazzo Reale i Milano.

5.1.5. Visningar och program för vuxna

Den pedagogiska verksamheten för vuxna utgörs av visningar och ett brett och varierat programutbud med mål att ge olika perspektiv på historien utifrån museernas särart och aktuella utställningar. Programverksamheten är en av de verksamheter som till stor grad präglas av externa samarbeten.

Tabell 20.

Totalt antal visningar och programaktiviteter för vuxna på museerna. För mer detaljerad statistik per museum, se tabell 23.

	2022	2021	2020	2019	2018
Fysiska aktiviteter	4 134	3 276	2 563	4 764	4 255
Deltagare	63 505	26 275	20 513	84 576	79 016
Digitala aktiviteter*	72	191	-	-	-
Deltagare	1 013	3 585	-	-	-

*Se Tilläggsupplysningar och noter.

Under 2022 har drygt 4 100 fysiska visningar och program riktade mot en vuxen publik genomförts. Det är en ökning med 26 procent jämfört med 2021 men fortfarande 13 procent färre än under 2019. Under samma period har antalet deltagare ökat med 142 procent men är 25 procent lägre än 2019 års utfall.

Det är de historiska husen – Hallwylska museet och Skoklosters slott – som har utfört flest visningar för målgruppen och Historiska museet flest programaktiviteter. Ökningen av antalet deltagare syns särskilt i programverksamheten och i grupper som har besökt museerna.

Utöver aktiviteterna på museerna erbjöds sammanlagt 34 digitala live-visningar eller live-program och Hallwylska museet 38 förinspelade visningar. Totalt deltog 1 013 personer i de digitala aktiviteterna. I jämförelse med 2021 har digitala live-visningar och -program minskat med 85 respektive 53 procent medan antalet förinspelade visningar, som publiken kan välja när den vill ta del av, ökat med 58 procent.

5.1.6. Familjeverksamhet

Barn och unga är en prioriterad målgrupp. Familjeverksamheten är koncentrerad till helger och skollov och består av en mängd varierade erbjudanden av program och visningar men också aktiviteter att genomföra på egen hand. Se vidare under rubrik 8.1.2. *Barn och unga*.

Tabell 21.

Totalt antal visningar och programaktiviteter för barn och unga på museerna. För mer detaljerad statistik per museum, se tabell 23.

	2022	2021	2020	2019	2018
Fysiska aktiviteter	1 564	779	1 010	2 344	2 253
Deltagare	42 979	7 550	12 660	47 734	32 761
Digitala aktiviteter*	11	19	-	-	-
Deltagare	959	1 938	-	-	-

*Se Tilläggsupplysningar och noter.

Under 2022 har närmare 1 600 visningar och program genomförts inom familjeverksamheten, vilket är en ökning med 101 procent jämfört med 2021 men fortfarande 33 procent färre än under 2019. Antalet deltagare har ökat med 469 procent och är endast tio procent lägre än 2019 års utfall.

Hallwylska museet, Skoklosters slott och Historiska museet är de museer som under 2022 genomfört flest visningar och program för de yngre besökarna. Det som avviker från tidigare år är Hallwylska museet, vars familjesatsning under sommaren med Legoutställning med tillhörande programaktiviteter gett ett tydligt positivt utslag.

Utöver de fysiska aktiviteterna har Historiska museet erbjudit elva digitala live-visningar för målgruppen med cirka 960 deltagare. En minskning med 42 respektive 51 procent i jämförelse med 2021.

5.1.7. Skolverksamhet

I arbetet med att nå barn och unga oavsett socioekonomisk bakgrund eller geografisk hemvist är skolverksamheten en viktig del. Myndighetens museer erbjuder visningar och program med olika ämnen och teman, anpassade efter årskursernas läroplaner. Skolor kan få de olika erbjudandena anpassade efter språkförståelse eller andra behov och ta del antingen på museerna eller digitalt – där museipedagogen visar och berättar i museets utställningar medan klassen befinner sig på skolan. Se vidare under rubrik 8.1.2. *Barn och unga*.

Tabell 22.

Skolgrupper på museerna. För mer detaljerad statistik per museum, se tabell 23.

	2022	2021	2020	2019	2018
Bokade skolgrupper	914	320	176	1 157	1 254
Obokade skolbesök	774	172	118	870	719
Skolgrupper totalt	1 688	492	294	2 027	1 973
Deltagare totalt	40 121	10 259	5 868	42 830	40 889
Digitala skolgrupper*	130	299	-	-	-
Deltagare	3 159	6 883	-	-	-

*Flera skolgrupper kan samtidigt ta del av samma digitala program.

Under 2022 har närmare 1 700 skolgrupper fysiskt besökt myndighetens museer, vilket är en ökning med 243 procent jämfört med 2021 men fortfarande 17 procent färre jämfört med 2019. Antalet deltagare har ökat med över 291 procent och är endast sex procent färre än 2019.

Majoriteten av skolgrupperna besökte Historiska museet, Livrustkammaren och Hallwylska museet. Flertalet av de bokade grupperna tog del av Historiska museets pedagogledda verksamhet medan majoriteten av de obokade grupperna besökte Livrustkammarens utställningar.

Utöver besöken på museerna tog ytterligare 130 grupper med drygt 3 100 deltagare del av digitala skolvisningar. Det är en minskning med 57 respektive 54 procent jämfört med föregående år. Ekonomiska museet stod för 61 procent av de digitala grupperna, vilka dels genomfördes i museets regi, dels i samverkan med museets huvudsponsor Swedbank.

5.1.8. Annan kunskapsförmedling

Förutom i museernas programverksamhet är SHM:s medarbetare efterfrågade föreläsare även i andra sammanhang. Exempelvis hölls ett föredrag om systrarna von Hallwyl för Senioruniversitetet i Eskilstuna och föredrag om sociala medier för bland annat Jordbruksverket, Sveriges Television, Svenska Dagbladet och Folkteatern i Göteborg.

Därutöver har medarbetare medverkat i olika tv- och radioprogram samt varit delaktiga i olika artiklar och publikationer. Den Hallwylska podden har publicerat sex nya avsnitt under 2022 med teman kopplade till sekelskiftet 1900, som barnuppfostran, elektricitet, äktenskap, storsamlare med mera.

5.2. ANALYS OCH BEDÖMNING

SHM tillgängliggör sina samlingar på ett flertal sätt med mål att nå många olika användare. Publiken har kunnat ta del av totalt 39 utställningar på museerna under 2022. Av de 14 tillfälliga utställningarna som visades under året öppnade nio nya och tre var särskilt riktade mot barn och unga. Två av de tillfälliga utställningarna som togs ner kommer delvis att övertas av regionala museer. Vandringsutställningen *Speaking Memories* har i modifierad form visats i Ersta kyrka i Stockholm samt funnits tillgänglig för Sveriges ambassader utomlands att ställa ut.

För att tillgängliggöra samlingarna för en vidare publik bistår SHM andra institutioner med lån av föremål ur samlingarna till utställningar. Under 2022 lånade 128 olika institutioner tillsammans över 45 000 föremål och osteologiskt material ur myndighetens samlingar på kortare eller längre tid. Majoriteten av dessa utlån var till svenska institutioner, inom landets samtliga län. Antal nationella låneärenden är färre än föregående år. Bidragande orsaker är dels en naturlig fluktuation mellan olika år, dels att SHM förändrat arbetssätt och slår ihop lån till samma utställning för att effektivisera handläggningen. Ytterligare en trolig bidragande orsak är försämrad ekonomi bland museer efter pandemin, som leder till färre utställningsproduktioner som i sin tur genererar färre utlån.

Förutom att samlingarna visas i utställningar bedrivs ett omfattande arbete med att skapa digital tillgång till dem. Sökgränssnittet *Sök i samlingarna*, som lanserades 2021, är kopplat till SHM:s samlingsförvaltningssystem som är tänkt att bli navet för kopplingen till andra digitala plattformar. Ett befintligt exempel är Historiska museets utställning *Vikingarnas värld*, där samtliga föremål i utställningen är sökbara och tillgängliga såväl i utställningen som på webben. Informationen hämtas från särskilda utvalda data ur samlingsförvaltningssystemet. På samma sätt ska kopplingarna vidareutvecklas mot andra plattformar som *Kringla* och *Europeana*, där det i dag endast finns information från de tidigare samlingsdatabaserna.

Genom att digital tillgänglighet till samlingarna skapas när ett föremål registreras i samlingsförvaltningssystemet är den årliga tillväxten avhängig hur mycket resurser SHM kan fördela till accession och olika digitaliseringsprojekt. Med hjälp av den extra finansiering som tilldelades myndigheten 2022 samt stiftelse- och forskningsmedel, har antalet föremåls- och mediaposter ökat med närmare 115 000 i jämförelse med föregående år. Totalt finns nu över två miljoner poster publikt sökbara, varav närmare 1,4 miljoner är föremålsposter. Trots omfattningen är det knappt 31 procent av samlingarna som är digitalt registrerade och tillväxten endast en procent i jämförelse med föregående år, vilket beror på samlingarnas omfång, se rubrik 8.1.8. *Digitalisering av kulturarv och utveckling av digitala tjänster*. Utöver på myndighetens andra plattformarna som Birkaportalen, Alvastra påbyggnad, Vikingarnas värld med flera finns samlingarna även

publicerade på ett flertal externa plattformar. Det höga antalet visningar per år visar det publika intresse som finns för myndighetens samlingar.

Genom särskilda besök finns möjlighet att utforska särskilda föremål eller material. Sådana besök har kraftigt ökat i jämförelse med de två senaste åren. Det är de internationella besöken och besök av forskare och studenter som ökat mest, vilket bedöms bero på ett uppdämt behov efter pandemin.

Pandemin påverkade även återstarten av den pedagogiska verksamheten på museerna. Visningar och programaktiviteter genomfördes i begränsad omfattning fram till våren i avvaktan på hur pandemin skulle utvecklas. När restriktionerna i samhället släpptes och fler vågade delta i aktiviteter ökade antalet besök på museerna, se vidare rubrik 8.1.4. *Besöksutveckling*. Verksamheten växlade från ett primärt digitalt utbud till att erbjuda en mångfald av fysiska aktiviteter som föredrag, visningar, stadsvandringar, teater och konserter, och det digitala erbjöds i stället som ett komplement.

Den kraftiga ökningen av de fysiska besöken och återhämtningen av antalet deltagare i den pedagogiska verksamheten för såväl vuxna, familjer och skolor visar att publiken har föredragit att besöka museerna när detta åter blev möjligt. Detta, tillsammans med att myndigheten ställt om resurserna tillbaka till aktiviteter på plats, är förklaringen till nedgången för det digitala utbudet. De digitala erbjudandena fyller dock en fortsatt viktig funktion för målgrupper som kanske varken kan eller vill besöka museerna på plats.

För att nå fler barn och unga har SHM fortsatt att utveckla erbjudanden för familjer på helger och lov liksom för skolor. Också här kan en förändring ses mot att ta del av utbudet på plats hellre än digitalt för de som har möjlighet. En del av den utveckling som bedrivs, särskilt för skolorna, sker fortsatt med ett digitalt fokus. Detta för att museerna ska vara tillgängliga och ett stöd för samtliga skolor i hela landet. I uppbyggnaden av verksamheten på Sveriges museum om Förintelsen sker till exempel en satsning på att stödja undervisningen om Förintelsen genom olika digitala funktioner, så som att kunna ta del av de interaktiva biografierna *Dimensions in Testimony*⁹ på webben. Likaså växer utbudet av lektioner och antalet samarbetsparter på den digitala skolplattformen *sverigeshistoria.se*.

Sammanfattningsvis bedömer SHM att myndigheten uppfyllt instruktionens uppdrag att tillgängliggöra samlingarna på olika sätt för att så många som möjligt ska kunna ta del av dem, samt erbjudit ett varierat publikt utbud såväl på museerna som digitalt. Två av myndighetens museer har tilldelats pris av externa institutioner och besöksundersökningarna visar att mellan 95–99 procent av publiken på museerna anger att de är nöjda eller mycket nöjda med sina besök. Detta indikerar god kvalitet enligt av myndigheten uppställda kriterier¹⁰. Se vidare rubrik 8.1.4. *Besöksutveckling*.

⁹ Framtaget i samarbete med USC Shoah Foundation vid University of Southern California, USA.

¹⁰ Se Tilläggsuppgifter och noter för definitionerna av SHM:s kvalitetsmått.

Tabell 23.

Besöksstatistik per museum 2022. Antalet anläggnings- och verksamhetsbesök är detsamma för Livrustkammaren då museet inte har någon restaurang eller café utan endast bedriver museiverksamhet. Ekonomiska museet* och Historiska museet* delar entré och samredovisar antal anläggningsbesök och antal obokade skolgrupper. Utfallet för båda kategorierna redovisas endast under Historiska museet.

	Totalt	EKM	HWY	HST	LRK	SKO	SMF	TBM
Anläggningsbesök	835 446	*	308 978	*172 135	258 702	79 511	-	16 120
Verksamhetsbesök	586 051	28 677	91 686	157 073	258 702	39 807	-	10 106
Besökare under 19 år	153 924	7 579	18 229	53 923	61 960	8 265	-	3 968
Programverksamhet vuxna								
Fysiska aktiviteter	4 134	56	1 684	278	485	1 494	10	127
Deltagare	63 505	2 450	19 797	5 418	6 798	27 479	-	1 563
Digitala aktiviteter**	72	9	42	14	7	-	-	-
Deltagare	1 013	227	97	444	245	-	-	-
Familjeverksamhet								
Fysiska aktiviteter	1 564	13	518	321	143	474	-	95
Deltagare	42 979	241	23 454	6 650	7 528	3 990	-	1 116
Digitala aktiviteter**	11	-	-	11	-	-	-	-
Deltagare	959	-	-	959	-	-	-	-
Skolverksamhet								
Skolgrupper	1 688	50	215	678	653	37	1	54
Bokade grupper	914	50	192	388	192	37	1	54
Obokade grupper	774	*	23	*290	461	0	-	0
Deltagare	40 121	1 235	4 830	16 794	15 525	889	-	848
Digitala grupper	130	79	1	18	21	-	-	11
Deltagare	3 159	1 750	31	641	539	-	-	198
Webb och sociala medier								
Besök webbplatsen	1 103 359	57 835	269 346	418 290	215 989	118 215	9 660	14 024
Unika besökare webb	777 053	46 268	187 728	292 359	149 528	85 285	6 353	9 532
Följare i sociala medier	294 540	4 714	33 705	57 742	174 847	20 171	1 090	2 271

**Se Tilläggsupplysningar och noter.

Tabell 24.

Fördelning mellan intäkter och kostnader. För kommentar kring utfallet se tabell 1.

	2022	2021	2020	2019	2018
Intäkter av anslag	150 106	138 576	128 991	133 117	123 965
Övriga intäkter	25 714	20 461	17 854	26 534	29 969
Kostnader	-174 223	-158 785	-147 456	-159 314	-152 406

6. ÖVRIGA INSTRUKTIONSENKLIGA UPPDRAG

Statens historiska museer ska stödja regionala och lokala museer inom sitt verksamhetsområde, bedriva internationellt och interkulturellt utbyte och samarbete. Myndighetens samverkan med myndigheter och andra aktörer ska omfatta det civila samhällets organisationer. Vidare får myndigheten tillhandahålla varor samt åta sig att utföra undersökningar, utredningar och andra tjänster inom sitt verksamhetsområde. (SFS 2014:1079)

SHM samverkar och samarbetar med en stor mängd aktörer inom verksamhetens olika delar. Det är viktigt för att genomföra uppdrag och utveckla verksamheten. Nya samarbetsparter och samarbetsformer förstärker myndighetens kapacitet, kunskande och breddar erfarenheten och mångfalden.

Nedan beskrivs detta övergripande med ett antal exempel i rapporteringen av respektive uppdrag. En mer rättvisande bild av den variation av olika samarbeten under ett år ges utifrån resultatredovisningen som helhet.

6.1. RESULTAT

6.1.1. Stöd till regionala och lokala museer

SHM stödjer regionala och lokala museer på många sätt. Viktiga fora för utbyte och samarbete är organisationer och nätverk inom museiområdet. Myndighetens medarbetare deltar där tillsammans med lokala och regionala museer samt i olika konferenser, workshops och seminarier. Till exempel har medarbetare deltagit i Sveriges Museers Vårmöte där temat 2022 var *Klara, färdiga, OMSTÄLLNING! Museerna och klimatkrisen*.

Medarbetare har hållit föredrag om olika samlingsförvaltningsrelaterade frågor på den nationella konferensen *Samlingsforum* som arrangerades av Riksantikvarieämbetet med deltagande från regionala och lokala museer i hela Sverige. Genom denna har erfarenhet från myndighetens samlingsförvaltning kunnat delas med museer i hela Sverige.

SHM:s låneverksamhet är en annan viktig samverkansform för stöd till regionala och lokala museer. Genom utlån av föremål bidrar myndigheten till ökade möjligheter att förmedla en mångsidig regional och lokal historia. I myndighetens rutiner vid utlån ingår såväl att en medarbetare följer med vid överlämningen och hämtningen av utlån, som regelbundna besiktningar av föremålen vid längre utlån. Dessa möten skapar möjlighet till kunskapsutbyte.

Inom ramen för den publika verksamheten sker utbyte inom bland annat utställningsverksamheten. Delar av Hallwylska museets utställning *Bögar. Mötesplatser i en förbjuden tid* har flyttats till Bohusläns museum och kommer att bli en del av deras basutställning och Livrustkammarens utställning *Mästarprovet. En rustning blir till* kommer att visas på Kulturen i Lund. Sveriges museum om Förintelsens har samarbetat med bland andra Judiska museet, Lunds historiska

museum och Malmö museer samt Forum för levande historia. Vidare startade en insamlingsturné i december där syftet är att – förutom att samla in material om Förintelsen i olika delar av landet – skapa relationer, lyfta lokal historia med koppling till Förintelsen och samverka med lokala och regionala museer.

SHM:s medarbetare har också utbytt erfarenheter kring publika digitala arbetssätt, om dramapedagogik med Löfstad slott och Östergötlands museum samt om att arbeta med sociala medier med Gävleborgs läns museum. I arbetet med den digitala skolplattformen *sverigeshistoria.se* samarbetar SHM med Riksantikvarieämbetets arkiv och ett stort antal museer och andra institutioner runt om i landet.

Genom Stockholms museichefskollegium och ett nätverk för besöksmålen i Gamla stan i Stockholm delas erfarenheter och kunskap med såväl statliga, kommunala som privata museer i regionen. Inom nätverket Statens Fastighetsverks slott och fästningar möjliggörs kunskapsutbyte.

6.1.2. Internationellt och interkulturellt utbyte och samarbete

SHM samarbetar på flera sätt med internationella parter. Under 2022 har ett kontinuerligt samtal förts med Nationalmuseet i Ukraina med anledning av Rysslands invasion. Inom ramen för uppbyggnaden av Sveriges museum om Förintelsen har arbetet presenterats vid ett antal möten, evenemang och seminarier, däribland International Holocaust Remembrance Alliance generalkonferens i Stockholm och vid konferensen *Sweden and the Holocaust in a Scandinavian Context. Local and Regional Aspects*, som arrangerades på Historiska museet av Svenska institutet för Förintelseforskning och norska Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter. Intresset för det nya museet har varit stort och samverkan med internationella organisationer som World Jewish Congress, USC Shoah Foundation och Auschwitz-Birkenau State Museum har fortsatt under året. SHM har haft möten med ett stort antal ambassader och bistått med kontakter inför den internationella utställningen *Auschwitz. Not long ago. Not far away*, som visades i Malmö 2022.

Myndigheten ingår i olika organisationer, föreningar och styrelser samt i internationella projekt. Bland annat i Nordisk pappershistorisk förening som värnar industribaserad pappershistoria i Norden, i styrelsen för det internationella nätverket Castles and Museums around the Baltic Sea, delegat i International Holocaust Remembrance Alliance Museums and Memorials Working Group samt deltagare i det internationella samarbetsprojektet *Bellum et artes – om konsten och trettioåriga kriget*, där länder som Tyskland, Tjeckien, Österrike, Spanien, Polen med flera är representerade.

Samverkan sker genom myndighetens låneverksamhet, där samlingarna tillgängliggörs för en bred publik internationellt, och inom den publika verksamheten. Där har till exempel SHM samverkat med Nederländernas ambassad i samband med en tulpaninstallation på Skoklosters slott.

6.1.3. Samverkan med myndigheter och det civila samhällets organisationer

Myndighetens samarbete med olika externa aktörer är omfattande och betydelsefullt för förmedlingen av historia och myndighetens samlingar, samt för kunskapsutveckling och utbyte. SHM har under året samarbetat med ett stort antal aktörer, inte minst inom etableringen av Sveriges museum om Förintelsen där extern samverkan är en mycket viktig del och intresset att delta stort. För att etablera samverkan har möten hållits med Jiddischsällskapet och Svenska Jiddischförbundet, Judiska församlingen i Stockholm, Voksenåsen, samt Hugo Valentin Center vid

Uppsala universitet och många fler. SHM har fortsatt sedan tidigare etablerade samarbeten med Forum för levande historia, Judisk kultur i Sverige, Föreningen för Förintelsens överlevande, Institutet för forskning om Förintelsen, Segerstedtinstitutet, Raoul Wallenberg Academy, É Romani Glinda och Paideia folkhögskola med flera.

SHM har bistått andra myndigheter med sakkunskap, till exempel Riksantikvarieämbetet med yttranden i fyndfördelningsärenden och Svenska institutet för standarder (SIS) kring hanteringen av arkeologiska fynd och möjligheterna att utveckla gemensamma riktlinjer genom standardisering. Vidare ingår SHM i Nationella nätverket för finansiell folkbildning och i arbetsgruppen inom Nordiskt nätverk för mänskliga kvarlevor i museisamlingar, där representanter från Riksantikvarieämbetet, olika museer och forskare ingår. Nätverket har som syfte att diskutera frågor som samlingarna aktualiserar, såsom etik och repatriering. Andra medarbetare har förtroendeuppdrag, bland annat i styrelsen för Föreningen för pedagogisk utveckling i svenska museer (FUISM), styrelsen för föreningen Genus i museer och Svenska Fornminnesföreningen. Överintendenten sitter i styrelsen för Stiftelsen föremålsvård i Kiruna och i styrelserna för Grönsöo stiftelse och Svenskt Kulturarv. SHM samverkar med övriga centrala museer inom Centralmuseernas samarbetsråd (CMS) och deltar i deras arbetsgrupper för samlingsförvaltning och digitalisering.

Ett omfattande samarbete sker med olika universitet och högskolor. Utöver olika FoU-projekt har SHM till exempel föreläst om dramapedagogik och om digitalisering på museer för studenter på Stockholms universitet samt samarbetat med Centrum för barnkulturforskning. Studenter från Malmö universitet har deltagit i en skraddarsydd visning om hur historia används för att skapa och upprätthålla nationella identiteter och blivande lärare i historia, från Södertörns högskola och Stockholms universitet, har tagit del av visningen *Museet som pedagogisk resurs*, med fokus på historiebruk. Studenter från Malmstensskolan vid Linköpings universitet har besökt myndighetens samlingar och därefter låtit kunskapen om medeltida möbler påverka en egen nyskapad möbel. De har även tillsammans med den ideella föreningen Malmstens Alumni och Skoklosters slott anordnat det internationella symposiet *Woodworking Tools & Techniques: Past, Present & Future* där symposiedeltagarna från 19 länder deltog.

Inom den publika verksamheten har ett intensivt och varierat samarbete genomförts med en mängd olika aktörer. Samverkan har bland annat skett med Handelshögskolan, Stockholms stad, Botkyrka kommun, Svenska Riksbanken, Botkyrkabyggen, Stockholms kvinnohistoriska, Centrum för Näringslivshistoria, Finansinspektionen och Swedbank. Vidare även med bokförlag, media, dans-, teater- och körsällskap samt privata markägare och näringsidkare.

Efter det att pandemirestriktionerna slopats återupptogs det mångåriga samarbetet med föreningen Internationella Bekantskaper i form av språkkafé för dem som vill öva sin svenska. Tillsammans med den ideella organisationen Kompis i Sverige – vars syfte är att samla nya och etablerade svenskar för ökad integration – har digitala visningar med språkträning såväl som visningar med workshop anordnats på Tumba bruksmuseum.

6.1.4. Tillhandahålla varor och tjänster

För verksamheterna Arkeologisk uppdragsarkeologi och Försäljning av varor, se redovisning under rubrik 8.1.5. *Avgiftsbelagd verksamhet*.

6.2. ANALYS OCH BEDÖMNING

Under pandemin var det många av de planerade samarbetena som inte kunde fullföljas eller endast genomföras på alternativa sätt. Under 2022 har SHM åter kunnat bedriva en verksamhet där samarbete med många externa aktörer är en integrerad och viktig del i myndighetens samtliga resultat-områden.

SHM har bistått olika regionala och lokala museer med bland annat utlån från samlingarna och delar av tillfälliga utställningar samt haft ett kunskapsutbyte om föremål, arbetssätt och gemensamma verksamheter. Myndigheten har även under 2022 bedrivit ett intensivt och mångfacetterat samarbete med myndigheter, civilsamhällets olika organisationer, utbildningsinstitutioner med flera, såväl nationellt som internationellt. Många nya samarbeten har etablerats inom ramen för Sveriges museum om Förintelsen.

Bedömningen är att SHM i enlighet med uppdraget har samverkat med aktörer i hela landet, gett stöd till lokala och regionala museer samt haft nationellt och internationellt utbyte på sätt som varit till gagn för både myndigheten och samarbetsparterna.

Inom tillhandahållandet av varor och tjänster visar såväl den arkeologiska uppdragsverksamheten som försäljning av varor i museibutikerna ett positivt resultat för 2022. Det sammanlagda resultatet för den avgiftsbelagda verksamheten uppgår till 4,6 mnkr. Inom båda resultatområdena finns ett ackumulerat underskott och för att långsiktigt uppnå ekonomisk balans pågår ett kontinuerligt utvecklingsarbete.

7. KOMPETENSFÖRSÖRJNING

Myndigheten ska redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1 § första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter. (SFS 2000:605)

SHM har de senaste åtta åren genomgått stora förändringar. 2015 inordnades Arkeologerna, en stor och omfattande uppdragsfinansierad verksamhet. 2018 sammanfördes myndigheten med Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet. 2021 fick SHM i uppdrag att inrätta Sveriges museum om Förintelsen med en publik verksamhet på plats 2022. Dessa genomgripande förändringar, tillsammans med flytten av Ekonomiska museet – Kungliga myntkabinettet, har medfört att myndigheten under lång tid har bedrivit och fortsätter att bedriva ett intensivt förändringsarbete av organisation, arbetssätt, roller och rutiner samtidigt som kärnverksamheten upprätthålls och utvecklas.

7.1. RESULTAT

7.1.1. Personalsammansättning

SHM strävar efter att ha en personalsammansättning som är ändamålsenlig för uppdraget och kunna ta tillvara den mångfald som olika erfarenheter, kontakter och kompetenser bidrar med. Könsfördelningen och medelåldern inom myndigheten ligger i princip stilla mellan åren. Drygt 60 procent kvinnor och knappt 40 procent män med en samlad medelålder 2022 på 46 år.

Tabell 25.

Personalsammansättning och personalomsättning.

	2022	2021	2020	2019	2018
Årsarbetskrafter	275	260	260	260	249
Medelantal anställda	346	313	318	324	300
Andel kvinnor	62%	61%	62%	62%	62%
Andel män	38%	39%	38%	38%	38%
Medelålder	46	48	47	48	48
Personalomsättning	8,8%	5,9%	5%	4%	6%

I jämförelse med 2021 har antal årsarbetskrafter ökat från 260 till 275 och medelantal anställda ökat från 313 till 346 personer. Ökningen beror framför allt på en omfattande rekrytering till verksamheten knuten till inrättandet av Sveriges museum om Förintelsen.

Personalomsättningen har stigit från 5,9 procent 2021 till 8,8 procent 2022. Det är ett ovanligt högt utfall för myndigheten men fortfarande lägre än för staten som helhet, som 2022 hade en personalomsättning på 11,9 procent.

7.1.2. Attrahera och utveckla kompetens

En god kompetensförsörjning är central för att kunna utföra myndighetens uppgifter och nå uppställda mål. Myndighetens kompetensbehov säkerställs dels vid rekryteringar, dels genom gemensam och individuell kompetensutveckling.

Till följd av pensionsavgångar, god tillströmning av uppdrag inom den arkeologiska uppdragsverksamheten och uppdraget att inrätta Sveriges museum om Förintelsen, har ett mycket stort antal rekryteringar genomförts under året. Antalet sökande i genomförda rekryteringar har varit stort och möjligheterna att attrahera nödvändig kompetens bedöms generellt vara fortsatt goda.

Insatser har genomförts för att välkomna och introducera nya medarbetare och chefer. Myndighetsgemensamma introduktionsutbildningar genomförs två gånger om året som komplement till individuella introduktionsplaner. Utbildningen omfattar två heldagar och innehåller bland annat introduktion till den statliga värdegrunden och rollen som statligt anställd samt SHM:s uppdrag, inriktning och vision. De nyanställda möter representanter från samtliga avdelningar för att få förståelse för myndigheten som helhet och dess olika delar.

Under 2022 har några större gemensamma kompetensutvecklingsinsatser genomförts för olika delar av verksamheten. Arkeologerna har satsat på att öka kunskapen i projektledning och kommunikatörerna samt de ansvariga för butiksutveckling har utbildats i metoder för digital kommunikation och marknadsföring. För att fördjupa medarbetarnas kunskap om Förintelsen har bland annat Tobias Rawet föreläst för hela personalen om sina erfarenheter och begreppet Förintelsen har diskuterats med forskaren Stéphane Bruchfeld från Uppsala universitet. För projektgruppen som arbetar med det nya museet har flera seminarier med tematiska fördjupningar arrangerats och gruppen har gjort studieresor i Sverige och till andra länders arkiv, bibliotek, museer och andra institutioner som arbetar med Förintelsen. Bland annat besöktes koncentrationslägret Sachsenhausen och vid Yad Vashem i Jerusalem har några medarbetare fått utbildning i hur undervisning om Förintelsen kan genomföras.

Vid de så kallade SHM-dagarna, som genomfördes med myndighetens samtliga avdelningar, stod presentationen av myndighetens nya inriktningsplan och seminarier för intern kunskapsöverföring i centrum. Medarbetare från olika delar av myndigheten höll presentationer om olika verksamheter och arbetssätt eller nya resultat. Syftet var att öka kännedomen om varandras funktioner och främja kunskapsutbytet, detta som en del i att utveckla myndigheten till en stark aktör som drar nytta av medarbetarnas kunskap och erfarenheter. Av samma skäl informeras alla anställda om pågående projekt och samarbeten även vid de kortare myndighetsgemensamma personalmötena som har hållits sju gånger under året.

SHM har också fortsatt utveckla chefernas ledarskap inom ramen för myndighetens så kallade chefsforum. Det är möten för kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte för samtliga personalansvariga chefer som genomförs med såväl interna som externa utbildare. Teman för mötena har bland annat varit den statliga värdegrunden, medarbetarundersökningens resultat, hur löne- respektive medarbetarsamtal kan genomföras samt information och diskussion om konsekvenserna av nya LAS-regler och förändrade anställningsformer.

Vid de årliga medarbetarsamtalen diskuteras behov av individuell kompetensutveckling. Denna typ av kompetensutveckling sker vanligtvis genom deltagande i kurser och utbildningar, konferenser och seminarier i Sverige och andra länder inom olika specialistområden. Kompetensutveckling och kunskapsutbyte sker även i samarbetet med andra museiorganisationer och myndigheter, se vidare rubrik 6. *Övriga instruktionsenliga uppdrag.*

7.1.3. Arbetsmiljö

Efter pandemin har SHM:s arbetsmiljökommitté återgått till ordinarie mötesfrekvens, som regel en gång per månad. Kommittén har under året tagit fram en uppdaterad arbetsmiljöpolicy och diskuterat frågeställningar som att installera Netclean, i syfte att upptäcka barnpornografi, och införandet av ett digitalt incidentsystem och stöd för systematiskt arbetsmiljöarbete. Organisationsförändringar har riskbedömts inför beslut, likaså har utkast till uppdaterade policyer om alkohol- och droganvändning, med rutinbeskrivning för chefer, diskuterats.

I enlighet med framtagna riktlinjer för distansarbete har de medarbetare som har arbetsuppgifter som tillåter distansarbete, erbjudits mer flexibla arbetsformer. Då hybrida arbetsplatser medför nya utmaningar och ställer andra krav på såväl chefer, medarbetare som kontorslokaler har en utvärdering påbörjats.

Utifrån en utvärdering av de ombyggda kontorslokalerna i kvarteret Krubban har ett antal arbetsmiljöförbättringar utförts under 2021–2022. En ergonom har besökt en av avdelningarna och utvärderat medarbetarnas kontorsarbetsplatser.

Under 2022 har olika utbildningsinsatser genomförts för att öka organisationens kunskap om arbetsmiljöfrågor. Myndighetens nya skyddsombud har erbjudits grundläggande utbildning i systematiskt arbetsmiljöarbete samt om skyddsombudens roll.

Särskilda arbetsmiljöutmaningar finns inom delar av myndighetens verksamhet. Ett utvecklingsarbete pågår, i dialog med Previa, om hantering av asbesthaltig keramik och andra hälsovådliga ämnen. Bland annat har en utbildning genomförts om risker vid arbete med ohälsosamma ämnen och riskbedömningar vid kemikaliehantering. SHM har också genomfört en utbildning i hantering av explosiva föremål.

Som del i uppbyggnaden av Sveriges museum om Förintelsen har en särskild risk- och trygghetsanalys genomförts med hjälp av ett konsultföretag. Analysen kommer att ligga till grund för olika åtgärder som bedömts angelägna för verksamheten och lokalerna.

7.1.4. Medarbetarundersökning

Medarbetarundersökningar genomförs vid myndigheten vartannat år. På grund av pandemin försköts den senaste undersökningen till början av 2022. Trots utmaningarna de senaste åren gav undersökningen ett mer positivt resultat än 2019 som var ett intensivt år med många utmaningar. Bland annat kan utläsas att fler upplever att framtiden för SHM ser ljus ut, att medarbetarna anser sig ha tillräckliga kunskaper för sitt arbete och att myndighetens rutiner förbättras kontinuerligt. Bland de negativa förändringarna, jämfört med föregående undersökning, är att fler känner svårighet att koppla bort arbetet på ledig tid, att det upplevs svårt att påverka löneutveckling och att introduktionen av nya medarbetare i SHM inte är tillräcklig.

Undersökningens resultat har bearbetats och myndighetens gemensamma aktiviteter har identifierats. Handlingsplaner har tagits fram för de avdelningar och enheter där särskilda behov identifierats. Vissa påtalade svagheter i organisationen har åtgärdats, så som att utarbeta tydligare mål och prioriteringar. Andra aktiviteter har planerats inför 2023, däribland utvecklad introduktionsutbildning, kunskapsöverförande seminarier och internutbildningsprogram.

7.1.5. Organisationskultur

Under hösten 2022 fastställdes en förnyad inriktningsplan som utgör färdplan för SHM:s fortsatta utveckling till en stark och mer samlad myndighet. I planen finns mål och prioriteringar samt spelregler för den organisationskultur myndigheten vill utveckla för att lyckas med uppdraget och skapa en bra arbetsmiljö. Spelreglerna – att alla ska bidra genom att skapa arbetsglädje, vara professionella och visa mod – beskriver det förhållningssätt som myndigheten står för och ska vägleda samtliga medarbetares agerande i vardagen.

7.1.6. Sjukfrånvaro

Den totala sjukfrånvaron av tillgänglig arbetstid var 3,75 procent, en ökning med 0,79 procent från föregående år. I jämförelse med 2021 har sjukfrånvaron stigit både när det gäller män och kvinnor. Ökningen är störst hos männen som tidigare år haft tydligt lägre sjukfrånvaro än kvinnorna.

Sett till sjukfrånvaron i olika åldersgrupper har den i gruppen 29 år eller yngre minskat och ligger på en lägre nivå i jämförelse med de andra grupperna. Sjukfrånvaron har däremot ökat i åldersgrupperna 30–49 år och 50 år eller äldre. Långtidssjukfrånvaron har minskat såväl i förhållande till tillgänglig arbetstid som i förhållande till total sjukfrånvaro i jämförelse med 2021.

Tabell 26.

Sjukfrånvaro i procent. Resultatet baseras på Arbetsgivarverkets sjukfrånvarouppgifter för årsredovisning och avser i förhållande till tillgänglig tid om inte annat anges.

	2022	2021	2020	2019	2018
Total sjukfrånvaro	3,75	2,96	3,29	3,46	3,43
Individer med sjukfrånvaro	280	192	223	224	225
varav kvinnor	3,79	3,61	3,72	4,35	3,76
varav män	3,70	1,97	2,63	2,01	2,89
Åldersgruppen 29 år eller yngre	2,73	4,60	4,88	3,75	4,56
Åldersgruppen 30–49 år	4,11	2,64	3,44	3,13	3,36
Åldersgruppen 50 år eller äldre	3,50	3,13	2,97	3,78	3,39
60 dagar eller mer	0,94	1,14	0,74	1,32	1,11
60 dagar eller mer av total sjukfrånvaro	25,11	38,70	22,34	38,20	32,44

7.2. ANALYS OCH BEDÖMNING

Rekryteringen med anledning av inrättandet av Sveriges museum om Förintelsen har inneburit att både antal årsarbetskrafter och medelantal anställda har ökat jämfört med tidigare år. Personal sammansättningen är i princip oförändrad och personalomsättningen har ökat men ligger fortsatt en bit under statens som helhet. SHM har med något undantag fortsatt kunnat rekrytera den kompetens som myndigheten har eftersökt. Antalet sökande i genomförda rekryteringar har generellt varit stort och möjligheterna att attrahera önskad kompetens har i de flesta fall varit goda.

Arbetet med kompetensutveckling har kunnat återupptas i en mer normal omfattning sedan pandemirestriktionerna i samhället släppt. Särskilda insatser har genomförts dels på individnivå, dels på verksamhets- eller myndighetsnivå. Medarbetarundersökningen visar ett mer positivt

resultat än den föregående undersökningen. Handlingsplaner har utarbetats för att komma till rätta med de delar där undersökningen visar en negativ utveckling.

Sjukfrånvaron har under 2022 ökat till 3,75 procent, vilket är 0,79 procent högre än föregående år. Även antal individer med sjukrapportering har ökat vilket kan ha sin förklaring i att antalet anställda har ökat samt att många blev smittade med covid-19 under året. Positivt är att långtidssjukfrånvaron har sjunkit i jämförelse med föregående år.

Sammantaget bedöms de vidtagna åtgärderna under 2022 ha bidragit till att trygga myndighetens behov av kompetens för att genomföra myndighetens uppgifter i enlighet med Förordning (2014:1079) med instruktion för Statens historiska museer.

8. ÖVRIG ÅTERRAPPORTERING

Under detta avsnitt redovisas de återrapporteringskrav som anges i myndighetens regleringsbrev för 2022 och de regleringsuppdrag som har tillkommit.

8.1. Regleringsbrevets återrapporteringskrav

8.1.1. Nå nya besökare

Redovisning av åtgärder som har vidtagits för att nå nya besökare.

SHM utvecklar fortlöpande verksamheten för att på olika sätt nå nya besökare till museerna. Varje museum kartlägger målgrupper och identifiera utställningar, aktiviteter och program som kan locka befintliga besökare men även nå en ny publik. Vilka målgrupper och vilket utbud museerna fokuserar på framgår i museispecifika varumärkesstrategier som finns eller kommer att finnas för alla museer under 2023, undantaget Sveriges museum om Förintelsen som beräknas bli klar under 2024.

Regelbundna besöksundersökningar används för att följa besökarnas beteende och uppfattning om museernas utbud. Under 2022 genomfördes en större satsning på att utveckla kompetensen om metoder för digital kommunikation och marknadsföring för att nå nya grupper.

Den digitala utvecklingen av den publika verksamheten som pandemin medförde, har inneburit förbättrade möjligheter att nå fler. Arbetet med digitala skol- och specialvisningar samt digitala program har därför fortsatt. Utbudet och utvecklingstakten har varit lägre och långsammare då museerna efter våren parallellt har erbjudit ett brett utbud av visningar och program fysiskt på plats. Men genom att delar av den publika verksamheten är tillgänglig både på museerna och digitalt har fler möjlighet att ta del.

Uthyrningar och event, där museernas lokaler hyrs av företag eller organisationer för olika ändamål är ett annat sätt att nå besökare som annars inte hittar till museet. En förutsättning för evenemangen är att en visning eller annan pedagogisk aktivitet alltid erbjuds.

8.1.2. Barn och unga

Redovisning av den verksamhet som svarar mot den unga publikens behov samt insatser för att öka den unga publiken.

Barn och unga är en särskilt prioriterad målgrupp och ett kontinuerligt utvecklingsarbete pågår för att erbjuda ett attraktivt och lustfyllt utbud utifrån respektive museums inriktning. Under 2022 har en varierad verksamhet genomförts som har vänt sig till barn och unga i olika åldrar. Tre tillfälliga utställningar för målgruppen har visats; *Manga Royals – Kunglig historia i mangastil* och *Enhörningar. Tror du på mig tror jag på dig* på Livrustkammaren samt *Byggdrömmar* på Hallwylska museet.

Den pedagogiska verksamheten har framför allt genomförts på helger och lov då både pedagogledda aktiviteter och aktiviteter avsedda att genomföras på egen hand har erbjudits. Särskilda

visningar, sagostunder, lärande pyssel och skattjakter, myntslagning, käpphästtävlingar, sång, dans och musik är några av de aktiviteter som har arrangerats men också mer omfattande satsningar som tornerspel och nationaldagsfirande på Skoklosters slott, *Viking för en dag* på Historiska museets innegård under sommarlovet och *Riddarklubben* på Livrustkammaren med bland annat medverkan i Ekenäs riddarspel och Alnö medeltidsdagar. För att nå ukrainska barn på flykt från kriget har särskilda visningar och program erbjudits på Livrustkammaren och Historiska museet. En nyskriven saga – *Hjältesaga om svärdet Tyrffing* – har tillkommit till sagoaudioguiden på Historiska museet och finns att ta del av både på svenska och engelska. För att nå de lite äldre inom målgruppen är satsningen på digitala medier en viktig del och där är särskilt Livrustkammaren framgångsrikt. Museerna deltog också i olika externa sammanhang, till exempel på Stockholms stads årliga satsning *Kulturfestivalen*.

Utöver familjeverksamheten har SHM erbjudit ett varierat utbud av skolprogram anpassat till läroplanerna för olika åldersgrupper. Lärarhandledningar finns att ladda ner på museernas webbplatser, som en förberedelse inför besöken eller som material till undervisningen i klassrummen. För att marknadsföra och introducera museernas erbjudanden erbjuds såväl fysiska som digitala lärarträffar.

För att potentiellt nå fler arbetar museerna också med digitala skolprogram och andra erbjudanden. Det digitala utbudet har fortsatt att utvecklas under året. Bland annat kan skolor via Sveriges museum om Förintelsens nya webbplats ta del av de interaktiva biografierna *Dimensions in Testimony*¹¹ och ställa frågor till överlevande direkt i det egna klassrummet. Som ytterligare ett redskap i undervisningen om Förintelsen har en testversion för skolor av utställningen *Speaking Memories* utvecklats på önskemål av en skola i Härnösand. Vidare har nya lektioner tagits fram för den digitala skolplattformen *sverigeshistoria.se* och befintliga har anpassats till de nya läroplanerna. Undervisningsresursen drivs och förvaltas av SHM, och är ett samarbete med olika museer, myndigheter och arkiv över hela landet. Genom att fler digitala lektioner kontinuerligt publiceras, kan skolklasser ta del av samtliga institutioners utbud. Under 2022 har användarnas förståelse och användande av plattformen utvärderats samt att nya samarbeten och kommunikationsytter har sökts för att nå skolor över hela landet. Bland annat har en ny Facebooksida lanserats under året.

8.1.3. Ökad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

Redovisning av de åtgärder som vidtagits för att öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning

Som en del i att SHM:s verksamhet ska vara tillgänglig för alla, genomförs löpande åtgärder för att förbättra tillgängligheten för personer med olika funktionsnedsättningar.

Strävan är att utställningar ska utformas så att de är tillgängliga för alla, oavsett personers funktionsvariationer. Med erfarenheterna från den tillgänglighetsanpassning som genomfördes i utställningen *Vikingarnas värld* på Historiska museet pågår framtagandet av en särskild riktlinje med checklistor för tillgänglighet i utställningar inom SHM. Inom programverksamheten erbjuder museerna antingen särskilda visningar eller så anpassas visningarna för personer eller verksamheter med särskilda behov, till exempel med syn- eller teckentolkande guider. Det gäller såväl för vuxen som barn- och skolgrupper. Arbetet med att tillhandahålla ett brett utbud av audioguides som riktar sig till olika målgrupper med anpassningar av språk och innehåll pågår kontinuerligt. På

¹¹ Framtaget i samarbete med USC Shoah Foundation vid University of Southern California, USA.

ett par av museerna finns särskilda audioguider som är syntolkade och teckentolkade eller kan kopplas upp mot besökarens egen hörapparat.

Ökad tillgänglighet och att tillgodose kraven i lagen (SFS 2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service är några av de viktigaste målen när myndighetens webbplatser ses över. Under 2022 har Hallwylska museets och Tumba bruksmuseums webbplatser förbättrats och arbete pågår med att göra detsamma med material som publiceras på sociala medier. Till exempel textas föreläsningar som publiceras och i användandet av *Dimensions in Testimony*¹², på Sveriges museum om Förintelsens webbplats, kan frågor både skrivas och talas in och besvaras på båda sätten.

Ett par av myndighetens museer har stora utmaningar gällande den fysiska tillgängligheten eftersom de är inrymda i kulturfastigheter som ursprungligen var privatbostäder. Det gäller särskilt Hallwylska museet med sina många trappor och Skoklosters slott. För att förbättra allmänbelysningen och därmed tillgängligheten på Skoklosters slotts övre våningsplan har SHM i ett pilotprojekt tagit fram förslag på reversibla åtgärder. Statens Fastighetsverk har dock meddelat att de inte tillåter den nödvändiga elinstallationen med hänvisning till en ökad brandrisk och den enligt dem förlorade upplevelsen av Skoklosters slott som en autentisk, historisk miljö.

8.1.4. Besöksutvecklingen

Redovisning av förändringar i besöksutvecklingen i förhållande till tidigare år.

Antalet fysiska besök på myndighetens sex museer¹³ har ökat jämfört med de två senaste åren, vars resultat kraftigt påverkades av pandemin. Antalet anläggningsbesök har ökat med 59 procent och antalet verksamhetsbesök med 87 procent jämfört med 2021. Hallwylska museet står för den största procentuella ökningen av antalet verksamhetsbesök jämfört med föregående år medan Livrustkammaren står för den största ökningen numerärt.

Trots det positiva resultatet ska noteras att i jämförelse med besökstalen 2019, det vill säga före pandemin, ligger utfallet fortfarande cirka 25 procent lägre. Det är framför allt Livrustkammaren som har ett betydligt sämre utfall än under 2019, vilket beror på att museet 2019 öppnade den nya basutställningen vilket ökade besökssiffrorna avsevärt. Ett museum avviker från att ha färre besökare 2022 än 2019 och det är Hallwylska, som har tre procent högre anläggnings- och verksamhetsbesök än under 2019, vilket beror på flera framgångsrika satsningar under året.

Det totala antalet besökare under 19 år visar en positiv utveckling. Denna grupp har ökat med 110 procent jämfört med föregående år och med tio procent jämfört med 2019. Det är som tidigare år Livrustkammaren och Historiska museet som tillsammans tar emot mellan 70–80 procent av myndighetens besökande under 19 år. Även sett till *andelen* besökare som är under 19 år har myndigheten en positiv utveckling. 2022 utgjorde den gruppen 26 procent av samtliga verksamhetsbesök, vilket kan jämföras med 23 procent 2021 och 18 procent för åren 2020–2018. Här är det Tumba bruksmuseum och Historiska museet som har störst andel av sina besökare i den gruppen. Av samtliga besökare under 19 år har närmare en fjärdedel besökt museerna inom skolverksamheten. Det är en något lägre andel än 2019 då den låg på 27 procent.

¹² Framtaget i samarbete med USC Shoah Foundation vid University of Southern California, USA.

¹³ I denna sammanställning är myndighetens sjunde museum, Sveriges museum om Förintelsen, inte medräknad avseende fysiska besök på museet. Detta på grund av att museet öppnar publik verksamhet i de temporära lokalerna först under 2023. Under 2022 har allmänheten kunnat ta del av museets digitala utbud och särskilda program, utställningar och evenemang på olika andra platser.

Tabell 27.

Besöksstatistik för museerna totalt. Sveriges museum om Förintelsens webbplats och sociala medier lanserades 2022-06-16 och ingår i statistiken för de digitala posterna. Därmed är 2022 års resultat i tabellen inte fullt jämförbart mot föregående års utfall.

	2022	2021	2020	2019	2018
Verksamhetsbesök	586 051	313 250	243 264	794 172	646 693
Anläggningsbesök	835 446	525 995	508 690	1 107 250	955 977
Besökare under 19 år	153 924	73 189	42 996	139 379	119 270
Besök på webbplatserna (sessioner)	1 103 359	1 401 443	1 129 885	1 650 184	1 561 369
Unika besökare på webben (användare)	777 053	1 041 889	848 489	1 301 887	1 245 440
Följare i sociala medier	294 540	266 278	228 308	162 522	121 867

Om hänsyn inte tas till Sveriges museum om Förintelsens webbplats, har antal besök och unika besökare på webbplatserna minskat med 22 respektive 26 procent jämfört med 2021 och gentemot 2019 är nedgången ännu större. En del av de senaste årens nedgång kan vara kopplat till bytet av museernas webbplatser, som pågår sedan 2020. När ett sådant byte sker är en viss nedgång vanlig då etablerade länkar bryts.

Utfallet 2022 per museum är spretigt men den stora nedgången för såväl besök som besökare på webbplatserna är kopplat till att Historiska museets utfall halverats i jämförelse med föregående år. Orsaken bedöms bero på problem med inställningen av cookies. I början av året registrerades all trafik, oavsett om användarna tackade ja eller nej. När detta åtgärdades sjönk den registrerade trafiken med cirka 85 procent för att sedan öka med 65 procent när formgivningen ändrades. Detta ger en indikation på hur mycket inställningen av cookies påverkar och att den verkliga trafiken för museets webbplats sannolikt är avsevärt större än den registrerade i Google Analytics. Det visar dessutom att webbstatistiken sannolikt inte är fullt jämförbar med tidigare års resultat, innan de hårdare kraven infördes att besökare måste kunna tacka ja eller nej till cookies.

Museerna har efter pandemin fortsatt sin satsning på sociala medier, vilket gett positivt resultat. Utan hänsyn till Sveriges museum om Förintelsens utfall, har antal följare ökat med tio procent i jämförelse med föregående år och 81 procent jämfört med 2019. Den överlägset största tillväxten är på Instagram, vilket har varit en medveten och systematisk satsning från myndigheten. Livrustkammaren står för över 60 procent av samtliga följare på museernas sociala medier.

I besöksundersökningarna, som genomförs regelbundet under året följs bland annat besökarnas nöjdhet upp. Utfallet 2022 visar att mellan 95–99 procent är nöjda eller mycket nöjda med sina besök. Ytterligare tecken på att besöken uppskattas är att Hallwylska museet erhöll årets pedagogiska pris av Föreningen för pedagogisk utveckling i svenska museer (FUISM) och att Livrustkammaren utsågs till stockholmarnas favoritmuseum 2022 vid företaget Evimetrix årliga undersökning.

Könsfördelningen mellan män och kvinnor är i princip oförändrad på museerna. Mellan de olika åren kan en fluktuation synas, vilket hänger samman med vilka utställningar och programpunkter som erbjuds.

Tabell 28.

Besöksstatistik per museum. Ekonomiska museet och Historiska museet delar entré sedan 2021 och därmed utfallet för anläggningsbesök**. I antalet verksamhetsbesök för Historiska museets ingår även Ekonomiska museets besök då SHM har gjort antagandet att flertalet av besökarna tar del av båda museernas verksamhet vid ett besök. Sveriges museum om Förintelsen var inte öppet för allmänheten 2022 men har sedan 2022-06-16 en webbplats med digitala publika erbjudanden och material på sociala medier.

	2022	2021	2020	2019	2018
Ekonomiska museet (EKM)					
Verksamhetsbesök	*28 677	26 666	0	0	0
Anläggningsbesök	**172 135	**109 041	0	0	0
Besökare under 19 år	7 579	7 733	0	0	0
Besök på webbplatsen (sessioner)	57 835	29 847	108 653	141 437	155 376
Unika besökare på webben (användare)	46 268	21 255	87 811	115 249	126 048
Följare i sociala medier	4 714	4 132	3 711	3 145	3 070
Hallwylska museet (HWY)					
Verksamhetsbesök	91 686	35 173	27 992	88 613	95 444
Anläggningsbesök	308 978	218 640	239 257	301 212	309 434
Besökare under 19 år	18 229	3 924	3 602	11 881	12 002
Besök på webbplatsen (sessioner)	269 346	270 300	195 923	340 776	361 197
Unika besökare på webben (användare)	187 728	197 700	141 436	273 383	304 265
Följare i sociala medier	33 705	30 673	27 924	22 272	19 255
Historiska museet (HST)					
Verksamhetsbesök	157 073	88 513	58 227	221 105	224 652
Anläggningsbesök	**172 135	**109 041	70 329	260 125	264 294
Besökare under 19 år	53 923	27 085	12 286	55 939	59 083
Besök på webbplatsen (sessioner)	***418 290	784 912	***383 866	614 051	571 717
Unika besökare på webben (användare)	***292 359	588 918	***292 102	454 182	409 479
Följare i sociala medier	57 742	53 399	46 784	39 413	32 139
Livrustkammaren (LRK)					
Verksamhetsbesök	258 702	123 681	120 284	425 608	268 061
Anläggningsbesök	258 702	123 681	120 284	425 608	268 061
Besökare under 19 år	61 960	23 955	17 897	56 238	34 685
Besök på webbplatsen (sessioner)	215 989	169 845	291 896	351 005	265 222
Unika besökare på webben (användare)	149 528	123 516	215 221	292 041	229 889
Följare i sociala medier	174 847	158 191	132 184	82 494	54 180
Skoklosters slott (SKO)					
Verksamhetsbesök	39 807	30 478	31 275	43 868	42 552
Anläggningsbesök	79 511	61 491	69 666	98 930	94 270
Besökare under 19 år	8 265	6 414	6 937	8 530	8 397
Besök på webbplatsen (sessioner)	118 215	133 539	132 743	187 469	207 857
Unika besökare på webben (användare)	85 285	100 656	98 622	155 471	175 759
Följare i sociala medier	20 171	18 047	16 428	14 350	12 701
Sveriges museum om Förintelsen (SMF)					
Besök på webbplatsen (sessioner)	9 660	-	-	-	-
Unika besökare på webben (användare)	6 353	-	-	-	-
Följare i sociala medier	1 090	-	-	-	-
Tumba bruksmuseum (TBM)					
Verksamhetsbesök	10 106	8 739	5 486	14 978	15 984
Anläggningsbesök	16 120	13 142	9 154	21 375	19 918
Besökare under 19 år	3 968	4 078	2 274	6 790	5 102
Besök på webbplatsen (sessioner)	14 024	13 000	16 804	15 446	-
Unika besökare på webben (användare)	9 532	9 844	13 297	11 561	-
Följare i sociala medier	2 271	1 836	1 277	848	522

*Ekonomiska museet stängde sin tillfälliga utställning i augusti och hade därefter endast programverksamhet. ***Se tilläggsupplysningar och noter.

Tabell 29.

Besökarnas nöjdhet. Baseras på besöksundersökningarnas resultat av andel som angivit att de är nöjda eller mycket nöjda med sina besök. Ekonomiska museet var stängt för flytt fram till 2021 och genomför inga egna besöksundersökningar innan basutställningen öppnar. Tumba bruksmuseum genomför inga besöksundersökningar på grund av begränsade personalresurser.

	2022	2021	2020	2019	2018
Ekonomiska museet	-	-	-	-	-
Hallwylska museet	99%	99%	99%	98%	98%
Historiska museet	95%	95%	95%	98%	98%
Livrustkammaren	95%	97%	99%	95%	79%
Skoklosters slott	95%	94%	97%	97%	96%
Tumba bruksmuseum	-	-	-	-	-

Tabell 30.

Besökarnas könsfördelning mellan män/kvinnor. Baseras på besöksundersökningarnas resultat. Ekonomiska museet var stängt för flytt fram till 2021. Tumba bruksmuseum genomför inga besöksundersökningar på grund av begränsade personalresurser.

	2022	2021	2020	2019	2018
Ekonomiska museet	53/45	53/46	-	-	-
Hallwylska museet	36/62	43/55	41/57	39/61	36/64
Historiska museet	49/48	49/51	53/47	47/52	49/50
Livrustkammaren	43/56	40/59	46/54	42/58	44/56
Skoklosters slott	30/67	32/68	34/64	42/58	44/55
Tumba bruksmuseum	-	-	-	-	-

8.1.5. Avgiftsbelagd verksamhet

Redovisning av hur arbetet med att åstadkomma ekonomisk balans i de avgiftsbelagda verksamheterna Försäljning av varor och Arkeologisk uppdragsverksamhet fortskrider.

Det samlade resultatet för myndighetens museibutiker visar ett positivt utfall på 1,6 mnkr 2022. Resultatet varierar dock mellan de olika museernas butiker. Utställningen *Vikingarnas värld* på Historiska museet och *Hyperinflation* på Ekonomiska museet har medfört fortsatt god publiktillströmning och ett positivt resultat för butiken. Detsamma gäller för butiken på Livrustkammaren och Hallwylska museet medan Skoklosters slotts butik redovisade ett negativt resultat.

Museibutikerna som resultatområde har ett ackumulerat underskott som uppgår till 5,1 mnkr och arbetet fortsätter med att uppfylla kravet på full kostnadstäckning. Under 2022 har ansvariga för utveckling av butikerna utbildats i metoder för digital kommunikation och marknadsföring. Som ett resultat marknadsförs butiken i respektive museums digitala nyhetsbrev. Genom att inköp kopplas till aktuella utställningar och aktiviteter skapas en stabilare försäljning trots färre besökare och den försämrade konjunkturen.

Myndighetens utvecklingsarbete med att åstadkomma ekonomisk balans inom den arkeologiska uppdragsverksamheten fortgår. Utvecklingsarbetet bedrivs långsiktigt och i mån av tid och ekonomiska resurser då externa uppdrag alltid måste prioriteras för att uppnå stabilitet i ekonomin. En fortsatt god orderingång 2022, tillsammans med de förändringar verksamheten genomfört under de senaste åren, har medfört ytterligare ett år med positivt resultat. Det ackumulerade underskottet på 53,6 mnkr som följde med när den arkeologiska uppdragsverksamheten överfördes till myndigheten 2015 har fram till och med 2022 minskat till 33,3 mnkr. Se vidare rubrik 2.1.2. *Verksamhetsutveckling*.

8.1.6. Kultur i hela landet

Med utgångspunkt i 11 § museilagen (2017:563) redovisning av myndighetens insatser och resultat av arbetet för att kulturen ska komma fler till del i hela landet.

Enligt 11 § museilagen ska museerna och museihuvudmännen samverka i syfte att ge alla tillgång till museernas samlade resurser, bland annat genom att ställa föremål ur de egna samlingarna till varandras förfogande.

SHM:s samlingar är och ska vara en resurs för alla i hela landet. Under 2022 har SHM haft utlånade föremål för olika ändamål till 106 institutioner över hela Sverige. Myndighetens samlingar är omfattande och har en lång historia som ofta kan komplettera de regionala samlingarna. Genom utlån till såväl basutställningar som tillfälliga utställningar bidrar myndigheten till en bredare förståelse av historien. Samlingarna är också viktiga för undervisning och forskning vid högskolor och universitet, och den osteologiska samlingen är fortsatt mycket efterfrågad för analyser.

Forskningsprojekt inom olika fält genomförs såväl inom myndighetens FoU-verksamhet som inom Arkeologerna, ofta i samverkan med universitet eller högskolor i olika delar av landet. Föreläsningar, praktik och studiebesök är ytterligare exempel på myndighetens samverkan med olika aktörer – såväl med utbildningsinstitutioner som andra myndigheter och organisationer.

För att öka möjligheterna att ta del av SHM:s samlingar oberoende var besökarna fysiskt befinner sig arbetar myndigheten med att öka den digitala tillgången. Myndigheten strävar efter att digitalt tillhandahålla såväl basinformation om enskilda föremål som förmedling utifrån olika teman på olika plattformar. *Sök i samlingarna*, myndighetens publika och myndighetsgemensamma sökgrenssnitt, möjliggör att ta del av cirka 1,4 miljoner föremålsposter plus närmare 600 000 mediaposter¹⁴. Antalet tillgängliga föremål ökar vartefter digitaliseringen av samlingarna fortskrider. Utöver *Sök i samlingarna* kan intresserade ta del av samlingarna, kunskap om dem och olika bearbetade presentationer på myndighetens webbplatser och flera olika externa plattformar.

Under pandemin intensifierades utvecklingen av digitala publika erbjudanden. Efter att restriktionerna hävts har arbetet fortsatt om än i mindre omfattning. Digitala visningar och programaktiviteter är ett viktigt sätt att nå en publik runt om i landet. Närvaron på sociala medier likaså. Ett annat sätt är att tillhandahålla material som skolor, äldreboenden och dagverksamheter kan beställa av museerna och använda under begränsad period. Livrustkammaren har till exempel under året lanserat en särskild historieväska, som innehåller både digitalt och analogt material för att diskutera vasatid, stormaktstid och gustaviansk tid i klassrummet. Museet erbjuder också en minneslåda om bröllop. Den innehåller information och bilder om elva Bernadottebröllop samt föremål som ska stimulera olika sinnen. Denna låda vänder sig till en äldre målgrupp där tanken är att aktivera minnet och uppmuntra till samtal om deltagarnas egna och andras bröllop.

Barn och unga är en av myndighetens viktigaste målgrupper och därmed även skolor. Den under 2020 lanserade digitala plattformen *sverigeshistoria.se* ger elever tillgång till fördjupning i olika delar av historien och lärare inspiration till undervisningen. Under året har ytterligare två institutioner anslutit sig till samarbetet som i dag omfattar närmare 40 museer, arkiv och andra institutioner från norr till söder. Genom fler digitala lektioner på skolplattformen, museernas digitala skolprogram och tillgängliga lärarhandledningar på webbplatserna fortsätter skolklasser runt om i Sverige att kunna ta del av museernas utbud.

¹⁴ En mediapost kan bestå av fotografier, inskannade katalogkort och annan multimedia.

Arkeologerna har kontor i Lund, Linköping, Mölndal, Stockholm och Uppsala. Verksamheten bedrivs över hela landet och i samband med undersökningarna genomförs ofta visningar och föredrag, ofta i samverkan med lokala aktörer. Information, filmer och bilder från aktuella eller tidigare uppdrag finns att ta del av på Arkeologernas webbplats och på andra plattformar publiceras information om aktuella utgrävningar eller särskilt intressanta fynd.

8.1.7. Medverkans- och utställningsersättning

Mot bakgrund av gällande avtal mellan staten och berörda konstnärsorganisationer om konstnärers medverkan och ersättning vid utställning av konstverk (MU-avtalet) redovisning av utbetalda ersättningar till konstnärer som gjorts i enlighet med avtalet.

SHM har betalat ut ersättning till konstnärer i enlighet med MU-avtalet med totalt 19,6 tkr under 2022.

8.1.8. Digitalisering av kulturarv och utveckling av digitala tjänster

Redovisning av resultat av arbetet med digitisering av myndighetens samlingar och den digitala förmedlingen av verksamheten. Av redovisningen ska framgå: samlingarnas storlek, inklusive årets tillväxt, hur stort antal och andel av samlingarna som är digital, varav andelen som är digitalt tillgänglig till exempel i egna produktioner eller för vidareutnyttjande av andra aktörer. Vidare ska framgå kostnader för såväl digitisering som digital förmedling och hur stor del av resultatet som härrör från den medelsförstärkning för ändamålet som myndigheten har tilldelats.

SHM har under 2022 arbetat vidare på att digitisera och digitalisera myndighetens samlingar, det vill säga digitalt registrera information om föremål, dokument och andra material i samlingarna. Genom detta arbete skapas digital tillgång till samlingarna både internt och för en bred publik via sömgränssnittet *Sök i samlingarna* på SHM:s webbplatser samt via andra digitala plattformar.

SHM erhöll vid årsskiftet 2021/2022 medel för digitaliseringsarbete dels i form av extra anslagsmedel från regeringen, dels i form av extern finansiering från en stiftelse och inom FoU-verksamheten. Detta innebär ett omfattande planerings- och rekryteringsarbete parallellt med myndighetens intensiva förberedelse inför öppnandet av Sveriges museum om Förintelsen. Planerade insatser fick skjutas upp och kom i gång ordentligt först under andra halvan av året. Det innebär att resultatet av regeringens extra anslagsmedel huvudsakligen kommer visa sig under 2023.

Med hjälp av medelsförstärkningen har en infrastruktur byggts upp och ett antal nya medarbetare rekryterats. Totalt har närmare 50 400 nya föremålsposter registrerats, vilket är en ökning av antalet poster med fyra procent i jämförelse med föregående år, se tabell 7. Genom att många av föremålen fotograferas i processen och ett aktivt arbete med bild pågår inom andra delar av verksamheten, har antalet sökbara mediaposter ökat kraftigt, se tabell 17. De extra anslagsmedlen har finansierat 14 procent av de nya föremålsposterna som blivit tillgängliga under året.

Fokus i arbetet har legat på de av myndighetens samlingar där digitaliseringsgraden hittills varit låg, och för de delar som är särskilt intressanta för forskning eller där det funnits särskilda informationssäkerhetsskäl. Bland annat har Kungliga myntkabinettets åtkomsthandlingar med bilagor digitaliserats. Dessa består av cirka 18 000 sidor innehållande information om förvärvade föremål från 1975 till i dag, vilket kommer underlätta det fortsatta arbetet med att digitalt registrera alla föremål i samlingen.

Tabell 31.

Redovisning av antal föremål/material i SHM:s samlingar som är digitaliserade. Omfattningen av samlingarna bygger på en uppskattning utom för Livrustkammarens där antalet föremål är kvalitetssäkrat. Antalet föremål i Historiska museets samling baseras på en gedigen analys som genomfördes 2007 och för övriga samlingar bygger antalet på en uppgift som av tradition har uppgetts. För två av samlingarna, den osteologiska på Historiska museet och arkiv grupp LXIV på Hallwylska anges omfattningen i ton respektive inventarienummer* då dessa samlingar är av en annan karaktär. Dessa båda samlingar ingår inte heller i summan för antal föremål/material. Tillväxten inom ramen för KML-ärenden kan endast delas upp mellan Kungliga myntkabinettets respektive Historiska museets samling, inte särskiljas mellan föremål och osteologiskt material innan en fullständig accession är gjord. Att antal möjliga digitala poster i regel är lägre än antal föremål/material i samlingarna beror på att en post kan innehålla ett eller flera föremål/arkivhandlingar/osteologiskt material.

SHM:s samlingar	Antal föremål/material	Tillväxt 2022	Uppskattat möjliga digitala föremåls-poster	Antal digitala poster 2022	Ökning från föregående år	Del av ökningen genom särskilda anslags-	Antal poster digitalt tillgängliga för vidareutnyttjande
Kungliga myntkabinettet	650 000	117	650 000	67 782	7 966	5 584	67 781
Hallwylska museet, föremålssamlingen	50 000	1	20 000	15 608	3	0	15 604
Hallwylska museet, arkiv grupp LXIV	*8 271	0	okänt	13 340	3	0	13 335
Historiska museet, föremålssamlingen	10 000 000	14 826	2 500 000	849 726	29 027	0	847 607
Historiska museet, osteologiska samlingen	111 ton	0	okänt	309 939	11 549	0	309 939
Livrustkammaren	34 200	3	34 200	34 193	7	0	33 841
Skoklosters slott, föremålssamling	20 000	0	20 000	15 465	2	0	15 457
Skoklosters slotts, boksamling	30 000	0	30 000	19 028	38	0	19 027
Tumba bruksmuseum	30 000	135	30 000	4 945	1 793	1 493	4 944
Totalt	10 814 200	15 082	3 284 200	1 330 026	50 388	7 077	1 327 535

Tabell 32.

Redovisning av andelen av SHM:s samlingar som är digitaliserade. Som anges i tabelltexten ovan är omfattningen av två av myndighetens samlingar – Historiska museets osteologiska samling och Hallwylska museets arkiv grupp LXIV – inte relevant eller möjlig att dela upp på ett likartat sätt som för de övriga samlingarna. Detta då den osteologiska samlingen består av 111 ton benmaterial och det Hallwylska arkivet av närmare 8 300 inventarienummer som in sin tur består av en stor mängd dokument. Dessa båda samlingar ingår därmed inte i summeringen av andelen av samlingarna som är digitaliserade.

SHM:s samlingar	Uppskattat möjliga digitala föremåls-poster	Andel digitala poster 2021	Andel digitala poster 2022	Ökning från föregående år	Del av ökningen genom särskilda anslagsmedel	Andel av digitala poster tillgängliga för vidareutnyttjande
Kungliga myntkabinettet	650 000	9%	10%	1%	70%	100%
Hallwylska museet, föremålssamlingen	20 000	78%	78%	0%	0	100%
Hallwylska museet, arkiv grupp LXIV	-	-	-	-	-	-
Historiska museet, föremålssamlingen	2 500 000	33%	34%	1%	0	100%
Historiska museet, osteologiska samlingen	-	-	-	-	-	-
Livrustkammaren	34 200	100%	100%	0%	0	99%
Skoklosters slott, föremålssamling	20 000	77%	77%	0%	0	100%
Skoklosters slotts, boksamling	30 000	63%	63%	0%	0	100%
Tumba bruksmuseum	30 000	11%	16%	6%	83%	100%
Totalt	3 284 200	30%	31%	1%	14%	100%

Som framgår av tabell 31 och tabell 32 är SHM:s samlingar omfångsrika och av olika storlek och karaktär, vilket i sin tur påverkar digitaliseringsgraden. På grund av samlingarnas volym och deras många hundra år långa tillkomsthistoria är förutsättningarna att ange samlingarnas storlek i sig en utmaning. Av den anledningen kan endast en uppskattning av digitaliseringsgraden anges för samlingarna. Undantaget är Historiska museets osteologiska samling och arkiv grupp LXIV på Hallwylska museet. Dessa båda samlingar är annorlunda till sin karaktär och varken relevanta eller möjliga att uppskatta på likartat sätt. För de samlingar där andelen kan anges är den totala andelen

poster av det totalt uppskattade möjliga 31 procent 2022, vilket är en ökning med cirka en procent i jämförelse med föregående år.

I arbetet med att digitalisera samlingarna ingår registrering av information om föremålet och dess placering samt att det märks för att underlätta identifikation och framtida hantering. Merparten av föremålen fotograferas och metadata samt licens för de digitala bildfilerna registreras. Så fort ett föremål har registrerats i SHM:s samlingsförvaltningssystem finns informationen och eventuella bilder tillgängliga via myndighetens sökgränssnitt *Sök i samlingarna* för fri nedladdning och vidareanvändning under fria licenser.

Digitaliseringsverksamheten och den digitala förmedlingen skär genom många av SHM:s olika verksamheter och är till stor del integrerade med varandra. Det innebär svårigheter att bryta ut dessa kostnader och redovisa enligt uppdraget. Denna typ av verksamhet kräver dessutom en utbyggd digital infrastruktur med nätverk, servrar, datorer, olika typer av utrustning, support och en kontinuerlig utveckling och underhåll. Var gränsdragningen ska gå av vilka kostnader som är hänförliga mot vilken del av verksamheten är inte möjligt att urskilja utan ett mycket omfattande analysarbete. SHM redovisar därför i förenklad form endast de kostnader som är direkt hänförliga till digitaliseringsarbetet och arbetet med att tillgängliggöra posterna samt den systemförvaltning som hör till. Kostnaderna är uppdelade på de olika finansieringsformerna 2022. OH-kostnader, som i samtliga fall belastar anslaget, ingår inte i redovisningen.

Tabell 33.

Övergripande kostnadsfördelning.

	Anslagsmedel	Extra anslagsmedel	Extern finansiering	Summa
Personalkostnader	3 642 617	682 116	771 303	5 096 036
för digitalisering	2 156 656	682 116	389 915	3 228 686
för förmedling (Sök i samlingarna)	820 252	0	0	820 252
för systemförvaltning	665 709	0	381 389	1 047 098
Köp av varor	39 831	58 326	20 692	118 849
Köp av tjänster	495 345	0	100 000	595 345
för utveckling samlingsförvaltningssystemet	52 120	0	49 000	101 120
för utveckling förmedling (Sök i samlingarna)	443 225	0	51 000	494 225
System- och licenskostnader	880 586	0	0	880 586
Summa	5 058 379	740 441	891 995	6 690 816

8.1.9. Informationssäkerhet

Övergripande redovisning av myndighetens utvärdering av det egna informationssäkerhetsarbetet genom Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps verktyg Infosäkkollen.

SHM har i enlighet med uppdraget utvärderat det egna informationssäkerhetsarbetet. Enligt resultatet ligger arbetet inom samtliga områden i fas med organisationens samlade informationssäkerhetsarbete under den senaste tvåårsperioden, förutom inom området säkerhetsåtgärder och förbättringsarbete där arbetet legat före. SHM har påbörjat ett arbete med att införa en modell och organisation för att kunna bedriva ett systematiskt informationssäkerhetsarbete enligt Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter.

8.1.10. Minskade utsläpp från tjänsteresor

SHM ska redovisa hur myndigheten arbetar för att ta tillvara de erfarenheter av vad pandemin inneburit i fråga om minskade utsläpp från tjänsteresor. Myndigheten ska särskilt beskriva vad den kan göra för att fortsätta utveckla arbetssätt som innebär alternativ till fysiska möten och en allt mindre miljö- och klimatpåverkan, samtidigt som verksamhetens behov, myndighetens geografiska läge och andra förutsättningar beaktas. Myndigheten ska redovisa uppföljningsbara mål för resande för 2025 i förhållande till 2019 på ett sätt som leder till mindre miljö- och klimatpåverkan. Redovisningen ska ske inom ramen för myndighetens miljöledningsarbete i enlighet med vad som gäller enligt förordningen (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter.

SHM har redovisat uppdraget (dnr 111-229-2023).

8.2. Särskilda regeringsuppdrag

8.2.1. Inrätta Sveriges museum om Förintelsen

SHM ska förbereda och genomföra inrättandet av Sveriges museum om Förintelsen inom myndigheten samt redovisa uppdraget till regeringen senast den 1 september 2022 (Ku2017/01622 m.fl. enligt bilaga, 2021/02054).

SHM har redovisat uppdraget (dnr 111-873-2021).

8.2.2. Praktik för nyanlända och personer med funktionsnedsättning

SHM ska fortsatt ta emot nyanlända arbetssökande för praktik 2021–2023 (Fi2020/04960) och redovisa uppdraget till Statskontoret senast den 1 april 2022, 1 april 2023 och 15 februari 2024. Statens historiska museer ska även fortsatt ta emot personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga för praktik 2021–2023 (A2020/02583) och redovisa uppdraget till Statskontoret senast den 1 april 2022, 1 april 2023 och 15 februari 2024.

SHM har redovisat uppdragen (dnr 210-1284-2020 respektive dnr 210-1266-2020).

8.2.3. Vidta energibesparingsåtgärder

SHM ska vidta möjliga och lämpliga energibesparande åtgärder (Fi2022/02571) samt månadsvis redovisa till Energimyndigheten mängden köpt el föregående månad i kWh för lokaler belägna i Sverige. Första redovisningen ska ske i oktober och den sista i april 2023.

SHM har redovisat uppdragen (dnr 151-798-2022).

8.2.4. Möjliggöra arbete hemifrån med anledning av pandemin

SHM ska möjliggöra arbete hemifrån utifrån behovet av att minska smittspridningen av sjukdomen covid-19. Uppdraget som regeringen gav vissa statliga myndigheter 9 december 2021 (Fi2021/03909) och den 22 december 2021 (Fi2021/04059) förlängdes t.o.m. den 14 februari 2022 (Fi2022/00341).

SHM har vidtagit åtgärder enligt uppdraget (dnr 151-1314-2020).

9. FINANSIELL REDOVISNING

9.1. Sammanställning över väsentliga uppgifter

Sammanställning över väsentliga uppgifter (tkr)

	2022	2021	2020	2019
Låneram i Riksgäldskontoret				
– beviljad	65 000	65 000	55 000	54 000
– utnyttjad	48 386	50 078	52 392	37 453
Räntekonto hos Riksgäldskontoret				
– beviljad kontokredit	100 000	100 000	94 530	94 530
– maximalt utnyttjad kontokredit	17 721	43 629	83 485	92 265
– ränteintäkter	0	0	5	168
– räntekostnader	388	0	0	0
Avgiftsintäkter				
– budget, enligt regleringsbrev	137 630	141 516	140 437	164 582
– utfall	156 427	138 411	165 659	154 121
Anslag				
– beviljad anslagskredit	6 151	5 050	5 133	16 082
– utnyttjad anslagskredit	0	0	1 970	10 248
– anslagssparande	14 525	3 271	0	0
Kapitalförändring				
Balanserad kapitalförändring tidigare år	-37 884	-39 551	-49 253	-54 439
Årets kapitalförändring	4 591	1 667	9 702	5 186
Summa	-33 293	-37 884	-39 551	-49 253
Personal				
Antal årsarbetskrafter	275	260	260	260
Medelantal anställda	346	313	318	324
Driftskostnad per årsarbetskraft	1 305	1 217	1 250	1 276

9.2. Resultaträkning

Resultaträkning (tkr)

	Not	2022	2021
VERKSAMHETENS INTÄKTER			
Intäkter av anslag		193 801	178 109
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1	156 427	138 411
Intäkter av bidrag	2	13 290	11 150
Finansiella intäkter	3	-11	51
Summa		363 507	327 721
VERKSAMHETENS KOSTNADER			
Kostnader för personal	4	-208 104	-191 969
Kostnader för lokaler	5	-53 476	-48 521
Övriga driftskostnader	6	-86 407	-75 853
Finansiella kostnader	7	-648	-192
Avskrivningar		-10 281	-9 519
Summa		-358 916	-326 054
VERKSAMHETENS UTFALL		4 591	1 667
ÅRETS KAPITALFÖRÄNDRING	8	4 591	1 667

9.3. Balansräkning

Balansräkning (tkr)

	Not	2022-12-31	2021-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar	9		
Balanserade utgifter för utveckling		270	0
Rättigheter och andra immateriella tillgångar		3 873	3 946
		4 143	3 946
Materiella anläggningstillgångar	10		
Förbättringsutgifter annans fastighet		1 849	2 648
Maskiner, inventarier, installationer m.m.		62 200	66 266
Pågående nyanläggningar		5 402	2 411
		69 451	71 325
Varulager m.m.			
Varulager och förråd		3 013	2 645
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		12 484	15 713
Fordringar hos andra myndigheter		11 896	11 994
Övriga kortfristiga fordringar	11	66	86
		24 446	27 794
Periodavgränsningsposter	12		
Förutbetalda kostnader		12 919	8 819
Upplupna bidragsintäkter		204	905
Övriga upplupna intäkter		23 149	24 725
		36 272	34 450
Avräkning med statsverket	13		
Avräkning med statsverket		-14 485	-3 230
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		75	0
Kassa och bank		54	80
		129	80
SUMMA TILLGÅNGAR		122 969	137 010

Balansräkning (tkr)			
	Not	2022-12-31	2021-12-31
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital	14		
Statskapital		1 765	1 765
Donationskapital		5 196	4 197
Balanserad kapitalförändring		-37 884	-39 551
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	8	4 591	1 667
		-26 332	-31 922
Avsättningar			
Pensioner och liknande förpliktelser	15	979	232
Övriga avsättningar	16	2 299	2 415
		3 278	2 648
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	17	48 386	50 078
Räntekontokredit i Riksgäldskontoret	18	0	13 928
Kortfristiga skulder till andra myndigheter		9 924	9 702
Leverantörsskulder		12 734	13 800
Övriga kortfristiga skulder	19	3 272	2 952
		74 316	90 461
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	20	12 317	12 455
Oförbrukade bidrag		20 251	19 907
Övriga förutbetalda intäkter		39 138	43 461
		71 706	75 824
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		122 969	137 010
Ansvarsförbindelser			
Statliga garantier för lån och krediter		Inga	Inga
Övriga ansvarsförbindelser		17 615	17 315

9.4. Anslagsredovisning

Anslagsredovisning (tkr)*

UO 17:8:1 ap.1 - Statens historiska museer, förvaltningskostnader (ramanslag)

Ingående överföringsbelopp ¹	Årets tilldelning enligt regleringsbrev ²	Omdisponerat anslagsbelopp	Totalt disponibelt belopp	Utgifter ³	Utgående överföringsbelopp
3 271	205 057	0	208 328	-193 803	14 525

* Tabellen uppställd enligt rapport Anslagsredovisning i Hermes.

¹ Beslut enligt regleringsbrev: All anslagsbehållning får disponeras; beviljad anslagskredit 6 151 tkr.

² Beslut enligt regleringsbrev: Av anslagsposten ska minst 3 000 000 kronor användas för en satsning på förvaltning, spridning av och utbildning om den svenskspråkiga versionen av installationen Dimensions in Testimony för skolor och museer i hela landet, som pågår under perioden 2022–2024. Under 2022 har 1 773 tkr använts för ändamålet. Av dessa är 246 tkr en investering.

³ Av avräknade utgifter är 2 tkr hänförliga till årets förändring av semesterlöneskuld intjänad t.o.m. 2008, enligt undantagsregeln i anslagsförordningen § 16 (1996:1189).

9.5. Avgiftsbelagd verksamhet

Avgiftsbelagd verksamhet

Avgifter tas ut med stöd av instruktion (2014:1079) och bemyndigande i regleringsbrev. Intäkterna disponeras av SHM.

Verksamhet med full kostnadstäckning (tkr)

Verksamhet	+/-		Budget enligt regleringsbrev				Utfall			
	t.o.m 2020	+/- 2021	Int. 2022	Kost. 2022	+/- 2022	Ack. +/- utgående 2022	Int. 2022 ¹	Kost. 2022	+/- 2022	Ack. +/- utgående 2022
Försäljning av varor	-6 925	253	2 830	-2 800	30	-6 642	4 489	-2 891	1 598	-5 074
Undersökningar, utredningar och andra tjänster	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tjänsteexport	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Arkeologisk uppdragsverksamhet	-37 754	1 414	125 000	-124 500	500	-35 840	137 742	-134 749	2 993	-33 347
Summa	-44 679	1 667	127 830	-127 300	530	-42 482	142 231	-137 640	4 591	-38 421

Övrig avgiftsbelagd verksamhet

Entréer och visningar	-	-	5 500	-	5 500	5 500	6 574	-	6 574	6 574
Övrigt	-	-	4 300	-	4 300	4 300	7 806	-	7 806	7 806
Summa	-	-	9 800	-	9 800	9 800	14 380	-	14 380	14 380

¹ För arkeologisk uppdragsverksamhet ingår tjänsteexport (1 141 tkr), bidrag (261 tkr) samt finansiella intäkter (21 tkr).

Resultatområde butik

Resultatområdet har sedan många år ett upparbetat underskott. För att uppfylla det finansiella villkoret full kostnadstäckning pågår ett arbete med att effektivisera och utveckla verksamheten. Pandemin slog under 2020 hårt mot butikernas resultat vilket har inneburit att SHM under 2021 och 2022 arbetat målmedvetet med att hålla nere kostnaderna, utveckla medarbetarna i försäljning och marknadsföring samt koppla inköp till aktuella utställningar och aktiviteter för att skapa en stabilare försäljning.

Resultatområde uppdragsverksamhet

Den arkeologiska verksamheten är till största delen beroende av länsstyrelsernas beslut av tilldelade uppdrag. Därmed är budget och prognoser för verksamhetens intäkter och kostnader helt marknadsberoende och svårbedömda även på kort sikt.

När den arkeologiska uppdragsverksamheten överfördes till SHM 2015 medföljde ett betydande ackumulerat underskott om 53,6 mnkr. Inom Arkeologerna pågår ett utvecklingsarbete för att uppnå en ekonomi som på längre sikt är i balans.

9.6. Tilläggsupplysningar och noter

1. Information av väsentlig betydelse för regeringens uppföljning och prövning, enligt FÅB 2 kap. § 4

Beloppsgränsen för direktupphandling i 19 a kap. lag (2016:1145) om offentlig upphandling, har överskridits i samband med anskaffningar från fem leverantörer. Värdet av direktupphandlingarna uppgår till 5 853 tkr och har avsett formgivning av basutställning, annonstjänst och konsulttjänster inom arkeologi.

2. Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB). Maskinella avrundningar kan ge smärre differenser jämfört med manuella summeringar.

Brytdag

Anslagsavräkning sker kostnadsmässigt. Löpande redovisning och anslagsavräkning avseende räkenskapsåret har gjorts t.o.m. 2023-01-05. Som periodavgränsningspost bokförs belopp överstigande 50 tkr exklusive moms.

Värdering av fordringar och skulder

Fordringar har upptagits till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt. I de fall faktura eller motsvarande inkommit efter fastställd brytdag eller där fordrings- eller skuldbeloppet ej är känt vid brytdagen, redovisas beloppen som periodavgränsningsposter. Fordringar och skulder i utländsk valuta värderas för enstaka händelser enligt balansdagens kurs.

Värdering av tillgångar – lager

Varulagret består av souvenirer och böcker, som är till försäljning i museibutikerna, och har värderats till anskaffningsvärdet.

Värdering av anläggningstillgångar

Materiella och immateriella anskaffningar med en ekonomisk livslängd om minst tre år och ett anskaffningsvärde på minst ett halvt prisbasbelopp (24 150 kr) har redovisats som anläggningstillgång. Vidare har förbättringsutgifter på annans fastighet av väsentliga belopp (minst 100 tkr) redovisats som anläggningstillgång. På anskaffningsvärdet görs linjär avskrivning. SHM tillämpar vanligtvis nedanstående avskrivningstider men gör en bedömning av varje anläggningstillgångs ekonomiska livslängd vid inköpstillfället. Avskrivningstiderna kan därför avvika från tabellen.

Immateriella anläggningstillgångar – rättigheter och immateriella tillgångar	3–5 år beroende på anläggningens beskaffenhet
Förbättringsutgifter på annans fastighet	5–10 år beroende på anläggningens beskaffenhet
Datorer och kringutrustning	3 år
Installationer, kontorsmaskiner, utställningar och övriga inventarier	3–20 år beroende på anläggningens beskaffenhet
Konst och kulturtillgångar	Obegränsad ekonomisk livslängd

3. Övriga upplysningar

Stiftelser förvaltade av myndigheten

SHM förvaltar stiftelsen Fritz och Birgitta Åbergs fond. Tillgångarnas marknadsvärde uppgår till cirka 1,1 mnkr. 35 tkr har utdelats under 2022. Myndigheten förvaltar även Stiftelsen Hallwylska museet där tillgångarnas marknadsvärde uppgår till cirka 30,3 mnkr. 847 tkr har utdelats under 2022.

Hyresförhandling

En förhandling med hyresgäst om hyreskontraktets längd och omfattning pågår. Om parterna inte kan enas kan ärendet komma att prövas rättsligt.

4. Resultatredovisningen

Redovisning av intäkter och kostnader per prestation

Årsredovisningens indelning har varit densamma sedan 2018. Kostnaderna för respektive resultatområde utgörs av totala kostnader, det vill säga både direkta och indirekta kostnader. Fördelningen av indirekta kostnader per resultatområde har skett med stöd av dels utnyttjad lokalyta (då det gäller lokalkostnader) dels direkta personalkostnader (då det gäller OH-kostnader).

Kvalitetsindikatorer

Arkeologisk uppdragsarkeologi

- Arkeologerna ska leverera enligt överenskomna avtal.

Samlingsförvaltning

- Minst 100 accessioner, mottagna enligt beslut av Riksantikvarieämbetet (2 kap §17 KML), ska vara slutförda i enlighet med SHM:s riktlinjer för accessioner.
- Spårbarheten i samlingarna via stickprovskontroller ska vara minst 95 procent med utgångspunkt i de riktlinjer som finns beslutade på myndigheten.
- Minst 75 procent av den totala magasinsytan ska ha ändamålsenligt klimat och uppnå de krav som ställs i fråga om brandskydd, säkerhet, driftssäkerhet och tillgänglighet. Med magasinsyta avses utrymmen som är specifika magasinsutrymmen.

Forskning och utveckling

- Minst 75 procent av egna FoU-projekt ska vara externfinansierade och ha erhållit finansiering i konkurrens med andra.

Publik verksamhet

- Besöksundersökningarna ska visa att minst 90 procent är nöjda eller mycket nöjda besökare.

Redovisning av arkeologiska rapporter

Anger antal rapporter som är publicerade och sökbara vid årsskiftet i Arkivsök, tidigare Forndok. Viss eftersläpning föreligger i publiceringen varför det faktiska antalet utgivna publikationer kan vara högre för respektive år än det i tabellen angivna.

Reviderat utfall i tabellerna för digitaliseringsgrad av myndighetens samlingar (tabell 7–9) och för den digitala tillgången till SHM:s samlingar (tabell 17)

Summan i tabellerna 7–9 för antal digitala poster, poster med placeringsinformation respektive bild för Hallwylska museets samlingar redovisades tillsammans 2021 och har justerats vid uppdelningen 2022. Likaså har i tabell 17 utfallet för Sketchfab 2021–2020 justerats pga. tidigare felaktig summering och uppgiften för 2022 är avrundad. Antalet sidvisningar för *Sök i samlingarna* 2021 har korrigerats på grund av tidigare felaktigt uttag.

Redovisning av tillväxten i samlingarna

Tillväxt i samlingarna – endast de gåvor och inköp som beslutats förvärvas och vars ärenden har avslutats under året medtages i statistiken. För det material som tillförs samlingarna inom ramen för KML-ärenden, anges det antal föremål som har fyndöverförts till SHM efter beslut av Riksantikvarieämbetet enligt Kulturmiljölagen (SFS 1988:950). Dessa föremål kan i detta skede endast delas upp mellan Historiska museets samling och Kungliga myntkabinettets samling, inte mellan Historiska museets föremåls- eller osteologiska samling.

Accession – förvärv av museiföremål till samlingarna genom inköp, gåva eller fyndöverföring enligt Kulturmiljölagen (SFS 1988:950). En accession innebär flera steg. Vid beslut om förvärv registreras föremålet/föremålen, eller gällande KML-ärenden fyndlistor. Därefter sker en utförlig registrering av materialet.

Föremålspost – en föremålspost kan omfatta ett eller flera föremål.

Kvarstående eftersläpning i accessionen (tabell 6) – antalet pågående accessionsärenden i diariet är inte identiskt med antalet kvarstående accessionsärenden. Anledningen är att SHM före 2015 gav varje fornlämning ett inventarienummer som därmed blev ett eget accessionsärende. I praktiken innebär det att ett fyndöverföringsbeslut, som utgör ett ärende i diariet, kunde delas upp i flera accessionsärenden beroende på hur många fornlämningar som omfattades.

Redovisning av besök och besökare på webbplatser samt antal följare i sociala medier (tabell 26–27)

Statistik för webbplatserna tas ut med hjälp av Google Analytics. Unika besökare på webbplatsen avser *Användare* i deras rapporter och besök på webbplatsen avser antal *Sessioner*.

Vid årsskiftet 2020/2021 identifierades att Historiska museets webbplats under tre månader var konfigurerad med högre säkerhetsregler vilket delvis hindrade registreringen av sidvisningar. Utfallet av besök och unika besökare gick under perioden ner mycket påtagligt. Utifrån statistiken första halvåret 2020 bedömdes det sannolikt att det verkliga utfallet liknade det för 2019. För 2022 har en teknisk inställning om cookies och formgivningen av den påverkat resultatet.

Antal följare i sociala medier baseras på antal följare på Facebook, Instagram och Twitter.

Redovisning av besökare inom den publika verksamheten

Digitala aktiviteter inom programverksamheten – omfattar digitala live-sända visningar och förinspelade program som erbjuds vid enstaka tillfällen. Inspelade aktiviteter som visas öppet på webben är inte medräknade i tabellerna

Fördelning av besökare mellan män och kvinnor – beräknas för Hallwylska museet och Skoklosters slott via besöksundersökningar som museerna genomför med hjälp av Myndigheten för kulturanalys. Historiska museet, Ekonomiska museet och Livrustkammaren genomför besöksundersökningar med hjälp av verktyget Visitor360. Vid Tumba bruksmuseum genomförs inte besöksundersökningar på grund av begränsade personalresurser.

Nöjdhet med besöket – beräknas för Hallwylska museet och Skoklosters slott via besöksundersökningar som museerna genomför med hjälp av Myndigheten för kulturanalys. Historiska museet och Livrustkammaren genomför besöksundersökningar med hjälp av verktyget Visitor360. Vid Tumba bruksmuseum genomförs inte besöksundersökningar på grund av begränsade personalresurser.

Antal obokade skolgrupper – avser skolgrupp som besöker museet på egen hand. Denna typ av grupper besöker mycket sällan Skoklosters slott och Tumba bruksmuseum. För Ekonomiska museet och Historiska museet samregistreras obokade skolgrupper på ett artikelnummer i bokningssystemet under Historiska museet.

Historiska museets sommarverksamhet på innergården – en programpunkt per dag bokförs i bokningssystemet. På grund av att många besökare går in och ut på gården vid flera tillfällen registreras inte antal deltagare och finns därmed inte medräknad i resultatredovisningens statistik.

Redovisning av datafångst per museum

Ekonomiska museet – Kungliga myntkabinettet

Anläggningsbesökare – Ekonomiska museet delar sedan 2021 entré med Historiska museet varför antal anläggningsbesök inte kan särskiljas mellan de båda museerna. En besöksräknande kamera registrerar samtliga besök på museerna, museibutiken och i restaurangen samt vid andra arrangemang övrig tid. Registrerade besök ligger till grund för en beräkning baserad på stickprov, som genomförs för att säkerställa kvaliteten på räknandet. Metoden är avstämd med Myndigheten för kulturanalys. **Verksamhetsbesökare** – omfattar samtliga personer som besökt Ekonomiska museet tillfälliga utställning. En besöksräknande kamera registrerar samtliga besök i lokalen för utställningen. Till dessa adderas deltagare i museets program- och skolverksamhet som har genomförts utanför utställningslokalen. **Besökare under 19 år** – beräknas med hjälp av en schablon. Vid 21 tillfällen räknas besökare manuellt under 30 minuter. Till beräkningen läggs deltagare i skolbesök från förskola till och med gymnasiet, vilka registreras manuellt i bokningssystemet vid besöket. Deltagare i visningar och program registreras manuellt i bokningssystemet som vuxen eller under 19 år.

Hallwylska museet

Anläggningsbesökare – en besöksräknande kamera registrerar samtliga personer som besöker museet, museibutiken och gården med restaurang under sommarhalvåret och julbordsperioden, samt vid andra arrangemang övrig tid. Medarbetare räknas bort från totalsumman enligt en schablon. Stickprov görs för att säkerställa kvaliteten på räknandet. **Verksamhetsbesökare** – omfattar samtliga personer som besöker museet och museibutiken. Vuxna registreras manuellt i kassasystemet samt om de deltar i visning eller program. **Besökare under 19 år** – registreras manuellt i kassasystemet samt om de deltar i visning eller program.

Historiska museet

Anläggningsbesökare – Historiska museet delar sedan 2021 entré med Ekonomiska museet varför antal anläggningsbesök inte kan särskiljas mellan de båda museerna. En besöksräknande kamera registrerar samtliga besök på museerna, museibutiken och i restaurangen samt vid andra arrangemang övrig tid. Registrerade besök ligger till grund för en beräkning baserad på stickprov, som genomförs för att säkerställa kvaliteten på räknandet. Metoden är avstämd med Myndigheten för kulturanalys. **Verksamhetsbesökare** – omfattar samtliga personer som besöker museet och museibutiken. Även verksamhetsbesöken till Ekonomiska museet har medräknats då bedömningen är att de även tar del av Historiska museets utställningar vid sitt besök. Antal verksamhetsbesökare

beräknas på basis av stickprov där 100 besökare per gång tillfrågades om de hade besökt utställningarna. Vuxna deltagare i visningar och program registreras manuellt i bokningssystemet.

Besökare under 19 år – beräknas med hjälp av en schablon. Vid 21 tillfällen räknas besökare manuellt under 30 minuter. Till beräkningen läggs deltagare i skolbesök från förskola till och med gymnasiet, vilka registreras manuellt i bokningssystemet vid besöket. Besökare under 19 år som deltar i visningar och program registreras manuellt i bokningssystemet.

Livrustkammaren

Anläggningsbesökare och *verksamhetsbesökare* – en besöksräknande sensor registrerar samtliga personer som besöker museet och museibutiken. Medarbetare räknas bort från totalsumman enligt en schablon. Stickprov görs för att säkerställa kvaliteten på räknandet. Vuxna registreras manuellt i kassasystemet om de deltar i visning eller program. *Besökare under 19 år* – registreras manuellt i kassasystemet samt om de deltar i visning eller program.

Skoklosters slott

Anläggningsbesökare – besöksräknande kameror registrerar samtliga besökare i slottsparken. Verksamhetsbesöken ingår i anläggningsbesöken. *Verksamhetsbesökare* – omfattar samtliga personer som besöker slottet inklusive museibutiken. Vuxna registreras manuellt i kassasystemet samt om de deltar i visning eller program. *Besökare under 19 år* – registreras manuellt i kassasystemet samt om de deltar i visning eller program.

Tumba bruksmuseum

Anläggningsbesökare – samtliga besök till museet, museibutiken, kaféet och restaurangen samt vid konferenser registreras manuellt med en handräknare och summeras i en Excel-fil. *Verksamhetsbesökare* – omfattar samtliga besök på museet, museibutiken och vid konferenser eftersom möteslokalerna är museets utställningslokaler. Vuxna registreras manuellt i en Excel-fil och om de deltar i visning eller program. *Besökare under 19 år* – beräknas under allmänna öppettider med hjälp av en schablon. Till beräkningen läggs deltagare i skolbesök från förskola till och med gymnasiet. Besökare under 19 år registreras manuellt om de deltar i visning eller program.

5. Uppgifter om ledande befattningshavare enligt 7 kap. 2§ Förordning om årsredovisning och budgetunderlag – utbetalda ersättningar

Ledning	(tkr)	Uppdrag
Magnus Hagberg	1 311	Inga
<i>varav förmåner</i>	<i>20</i>	
Insynsråd	(kr)	Uppdrag
Anders Persson	7 600	Inga
Anders Högberg	5 700	Inga
Ingrid Johansson Lind	5 700	Ledamot i styrelsen för Högskolan i Gävle
Seher Yilmaz	0	Inga

6. Noter

Belopp redovisas i tkr där ej annat anges.

Not 1. Intäkter av avgifter och andra ersättningar

	2022	2021
Entréavgifter, visningar och pedagogisk verksamhet	6 574	3 751
Stöd till regionala och lokala museer	220	601
Arkeologisk uppdragsverksamhet	136 318	125 026
Försäljning av varor	4 543	2 836
Avgifter enligt § 4 avgiftsförordningen	5 943	4 504
Tjänsteexport	1 141	551
Sponsormedel enligt 6 kap. § 1, kapitalförsörjningsförordningen	487	478
Övriga ersättningar	1 200	664
Summa	156 427	138 411

Samtliga avgifter tas ut med stöd av bemyndigande i instruktion och regleringsbrev, förutom avgifter enligt 4 § avgiftsförordningen. Avgifter enligt § 4 avgiftsförordningen avser huvudsakligen avgifter för uthyrning av lokaler (4 144 tkr) samt ersättningar avseende resurssamordning (357 tkr) med Riksantikvarieämbetet i kvarteret Krubban. Icke-statliga medel enligt 6 kap. § 1, kapitalförsörjningsförordningen består i sin helhet av sponsormedel.

Not 2. Intäkter av bidrag

	2022	2021
Statliga	5 808	5 473
Mellanstatliga	380	459
Utomstatliga	7 102	5 217
Summa	13 290	11 150

Bidragsintäkterna är huvudsakligen hänförliga till stiftelsemedel till Tumba bruksmuseum (2,9 mnkr) och stiftelsemedel till Livrustkammaren (2,5 mnkr) samt FoU-verksamheten (5,6 mnkr).

Not 3. Finansiella intäkter

	2022	2021
Ränteintäkter från Riksgäldskontoret	2	0
Övriga finansiella intäkter	-13	51
Summa	-11	51

Finansiella intäkter utgörs i huvudsak av kursvinster och ränteintäkter på kundfordringar.

Not 4. Kostnader för personal

	2022	2021
Löner, exklusive sociala avgifter	-136 728	-127 562
<i>Varav arvoden till ej anställd personal</i>	<i>-271</i>	<i>-313</i>
Sociala avgifter	-66 850	-61 282
Övriga kostnader för personal	-4 527	-3 124
Summa	-208 104	-191 969

Av de totala personalkostnaderna är 83,4 mnkr hänförliga till Arkeologerna.

Not 5. Lokalkostnader

	2022	2021
Lokalhyror	-44 896	-41 469
Varav kostnadshyra	-15 400	-15 400
El och uppvärmning	-3 717	-2 623
Reparationer och underhåll	-197	-337
Övriga lokalkostnader	-4 666	-4 091
Summa	-53 476	-48 521

Lokalkostnader fördelat per hyresvärd	Lokalhyror	El och uppvärmning	Reparation och underhåll	Övriga lokalkostnader
Statens fastighetsverk	-27 530	-2 275	-9	-55
Riksantikvarieämbetet, Svensk museitjänst	-8 420			-66
Bonnierhuset AB	-1 299	-54		-6
Fastighets AB Väderholmen (Hägersten)	-1 737			
MMJ fastigheter 17:5 AB (Uppsala)	-828	-159		-63
AB Platzer fastigheter (Mölnadal)	-1 500	-72		-115
Genova AB (Lund)	-2 113			
Corem Ström AB (Linköping)	-1 228	-177		-108
Övriga leverantörer	-241	-980	-188	-4 253
	-44 896	-3 717	-197	-4 666

Övriga kostnader utgörs i huvudsak lokalvård (1,8 mnkr) samt hyra av bodar (1,5 mnkr) där kostnaderna inte kan kopplas till en specifik hyresvärd. Utöver ovanstående redovisade kostnader tillkommer avskrivningar i form av förbättringsutgifter på annans fastighet (799 tkr).

Not 6. Övriga driftskostnader

	2022	2021
Resor och logi	-6 712	-3 466
Varor och varutransporter	-9 748	-8 728
Konsult-, data- och övriga tjänster	-53 703	-48 928
Bevakningstjänster	-12 403	-10 686
Övrigt	-3 841	-4 045
Summa	-86 407	-75 853

Av övriga driftskostnader är 35,5 mnkr hänförliga till Arkeologerna och 1,4 mnkr till butikerna. Arkeologernas driftkostnader har ökat med 4,5 mnkr jämfört med föregående år vilket förklaras av ökad uppdragsvolym under 2022.

Not 7. Finansiella kostnader

	2022	2021
Räntekostnader lån i Riksgäldskontoret	-406	0
Övriga finansiella kostnader	-241	-192
Summa	-648	-192

Övriga finansiella kostnader utgörs av realiserade kursförluster, avgifter för biljetthantering samt dröjsmålsräntekostnader för leverantörsfakturor.

Not 8. Kapitalförändring enligt resultaträkningen

	2022	2021
Arkeologisk uppdragsverksamhet	2 993	1 414
Försäljning av varor	1 598	253
Årets kapitalförändring	4 591	1 667

NOT 9. Immateriella anläggningstillgångar

Balanserade utgifter för utveckling	2022-12-31	2021-12-31
IB anskaffningsvärde	10 043	10 043
Omklassificering	0	0
Årets anskaffningar	285	0
<i>UB anskaffningsvärde</i>	<i>10 327</i>	<i>10 043</i>
IB ackumulerade avskrivningar	-10 043	-10 043
Omklassificering	0	0
Årets avskrivningar	-14	0
<i>UB ackumulerade avskrivningar</i>	<i>-10 057</i>	<i>-10 043</i>
Bokfört värde	270	0
Rättigheter och andra immateriella tillgångar	2022-12-31	2021-12-31
IB anskaffningsvärde	6 151	7 122
Årets anskaffning	0	0
Årets utrangering	0	-971
<i>UB ackumulerade anskaffningar</i>	<i>6 151</i>	<i>6 151</i>
IB ackumulerade avskrivningar	-4 844	-5 313
Årets avskrivningar	-417	-502
Minskning avskrivningar vid utrangering	0	971
<i>UB ackumulerade avskrivningar</i>	<i>-5 262</i>	<i>-4 844</i>
Bokfört värde	889	1 307
Pågående nyanläggningar	2022-12-31	2021-12-31
IB pågående nyanläggningar	2 639	2 071
Årets anskaffning	344	568
Årets aktivering	0	0
Bokfört värde	2 983	2 639
SUMMA BOKFÖRT VÄRDE, IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR	4 143	3 946

NOT 10. Materiella anläggningstillgångar

	2022-12-31	2021-12-31
Förbättringsutgifter annans fastighet		
IB anskaffningsvärde	10 620	10 620
Årets anskaffning	0	0
Årets utrangering	0	0
<i>UB anskaffningsvärde</i>	<i>10 620</i>	<i>10 620</i>
IB ackumulerade avskrivningar	-7 971	-7 172
Årets avskrivningar	-799	-799
Minskning avskrivningar vid utrangering	0	0
<i>UB ackumulerade avskrivningar</i>	<i>-8 770</i>	<i>-7 971</i>
Bokfört värde	1 849	2 648
Maskiner, inventarier, installationer m.m.		
IB anskaffningsvärde	139 191	119 054
Årets anskaffning	4 985	24 660
Årets utrangering	-4 746	-4 523
<i>UB anskaffningsvärde</i>	<i>139 430</i>	<i>139 191</i>
IB ackumulerade avskrivningar	-72 925	-69 200
Årets avskrivningar	-9 051	-8 218
Omklassificering	0	0
Minskning avskrivningar vid utrangering	4 746	4 493
<i>UB ackumulerade avskrivningar</i>	<i>-77 230</i>	<i>-72 925</i>
Bokfört värde	62 200	66 266
Pågående nyanläggningar		
IB pågående nyanläggningar	2 411	18 034
Årets anskaffning	4 102	2 003
Omklassificering	0	0
Årets aktivering	-1 112	-17 626
Bokfört värde	5 402	2 411
SUMMA BOKFÖRT VÄRDE, MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR	69 451	71 325

Not 11. Övriga kortfristiga fordringar

	2022-12-31	2021-12-31
Rese- och löneförskott	66	0
Deponering av hyra hos Länsstyrelsen	0	86
Övriga kortfristiga fordringar	0	0
Summa	66	86

Not 12. Periodavgränsningsposter – fordringar

	2022-12-31	2021-12-31
Förutbetalda hyreskostnader	12 501	8 499
Övriga förutbetalda kostnader	418	320
Upplupna bidragsintäkter	204	905
Projektfordringar Arkeologerna	22 604	24 373
Övriga upplupna intäkter	544	352
Summa	36 272	34 449

Förutbetalda hyreskostnader har ökat med 4 mnkr jämfört med föregående år. Förändringen beror på nya lokaler för det nyinrättade museet Sveriges museum om Förintelsen.

Not 13. Avräkning med statsverket

	2022-12-31	2021-12-31
<i>Anslag i räntebärande flöde</i>		
Ingående balans	-3 271	1 970
Redovisat mot anslag	193 803	178 112
Anslagsmedel som tillförts räntekontot	-205 057	-183 354
<i>Skuld avseende anslag i räntebärande flöde</i>		
	-14 525	-3 271
<i>Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag</i>		
Ingående balans	42	45
Redovisat mot anslag enligt undantagsregeln	-2	-3
<i>Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag</i>		
	40	42
Summa, avräkning med statsverket	-14 485	-3 230

Not 14. Myndighetskapital

	Stats- kapital		Balanserad kapitalförändring		Kapital- förändring enl. RR	Summa
			Avgiftsbelagd verksamhet	Bidragsfinansierad verksamhet		
Utgående balans 2021	1 765	4 196	-44 680	5 129	1 667	-31 922
Ingående balans 2022	1 765	4 196	-44 680	5 129	1 667	-31 922
Föregående års kapitalförändring	-	-	1 667	-	-1 667	-
Årets kapitalförändring	-	1 000	-	-	4 591	5 359
<i>Summa årets förändring</i>	<i>-</i>	<i>1 000</i>	<i>1 667</i>	<i>-</i>	<i>2 692</i>	<i>5 359</i>
Utgående balans 2022	1 765	5 196	-43 013	5 129	4 591	-26 332

Statskapitalet består av objekt som Riksantikvarieämbetet, efter inlösen, tillfört SHM enligt lagen om kulturminnen (1998:950). Bidragsfinansierad verksamhet består av fr.o.m. år 2003 inköpta föremål till samlingarna vilka har finansierats med bidrag. Härtill kommer oförbrukade bidrag som intäktsförts tidigare år och där återbetalnings-skyldighet inte föreligger.

Not 15. Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser

	2022-12-31	2021-12-31
Ingående avsättning	232	408
Årets pensionskostnad	1 075	71
Årets pensionsutbetalningar	-328	-247
Utgående avsättning	979	232

Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser avser åtagande för framtida betalningar av delpensioner.

Not 16. Övriga avsättningar

	2022-12-31	2021-12-31
<i>Omställningsmedel</i>		
Ingående avsättning	2 415	2 030
Årets förändring	-116	385
<i>Utgående avsättning</i>	<i>2 299</i>	<i>2 415</i>
Summa utgående övriga avsättningar	2 299	2 415

Av de lokala omställningsmedlen utnyttjades 526 tkr för kompetensutvecklingsinsatser under 2022.

Not 17. Lån i Riksgäldskontoret

	2022-12-31	2021-12-31
<i>Låneram enl. 20 § lag (1996:1059)</i>	65 000	65 000
Ingående skuld	50 078	52 392
Upptagna lån under året	6 521	5 236
Amorteringar under året	-8 213	-7 577
Utgående skuld	48 386	50 078

Not 18. Räntekontokredit i Riksgäldskontoret

	2022-12-31	2021-12-31
<i>Beviljad kreditram</i>	100 000	100 000
Ingående skuld	13 928	32 783
Utgående skuld	0	13 928

Not 19. Övriga kortfristiga skulder

	2022-12-31	2021-12-31
Personalens källskatt	3 157	3 007
Övrigt	115	-55
Utgående skuld	3 272	2 952

Not 20. Periodavgränsningsposter – skulder

	2022-12-31	2021-12-31
<i>Upplupna kostnader</i>		
Upplupna löner och arvoden, inkl. sociala avgifter	583	474
Upplupna semesterlöner, inkl. sociala avgifter	10 359	10 514
Övrigt	1 375	1 468
<i>Summa</i>	<i>12 317</i>	<i>12 455</i>
<i>Oförbrukade bidrag</i>		
Bidrag från statliga myndigheter	1 943	1 707
Bidrag från utomstatliga givare	18 308	18 201
<i>Summa</i>	<i>20 251</i>	<i>19 907</i>
<i>Övriga förutbetalda intäkter</i>		
Förutbetalda intäkter i projekt i Arkeologernas verksamhet, statliga	33 400	37 787
Befarade projektunderskott	634	406
Övrigt	5 104	5 268
<i>Summa</i>	<i>39 138</i>	<i>43 461</i>
Summa	71 706	75 824

Av posten bidrag från utomstatliga givare härrör 16,3 mnkr till Livrustkammarestiftelsens finansiering av Livrustkammarens utställningar och Riddarklubb.

Beräknat ianspråktagande av bidrag från statliga myndigheter

< 31/3 2022	1/4 – 31/12 2022	2023 – 2024	> 2024
525	1 418	0	0

Not 21. Ansvarsförbindelser

	2022-12-31	2021-12-31
<i>Övriga ansvarsförbindelser</i>		
Hysesavtal med Statens fastighetsverk	17 315	17 315
Ärende i Högsta domstolen	300	0
Summa	17 615	17 315

SHM bedömer att det finns möjliga förpliktelser. Beloppen redovisas därför som ansvarsförbindelser. Ett tillägg till hyresavtal har tecknats med Statens fastighetsverk som löper till och med 2042-12-31. Om SHM säger upp ursprungsavtalet utgår ersättning för resterande kostnader för lokalanpassningen. Högsta domstolen har meddelat prövningstillstånd i frågan om skadeståndskrav som SHM har framställt, se rubrik *1.2.3. Rättsprocesser*.

Årsredovisningens undertecknande

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm den 22 februari 2023

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'M. Hagberg', is positioned above the printed name.

Magnus Hagberg
Överintendent

STATENS HISTORISKA MUSEER

Arkeologerna | Ekonomiska museet – Kungliga myntkabinettet | Hallwylska museet
Historiska museet | Livrustkammaren | Skoklosters slott | Sveriges museum om Förintelsen
Tumba bruksmuseum

Statens historiska museer
Box 5428, 114 84 Stockholm
shm.se